

RAPORT

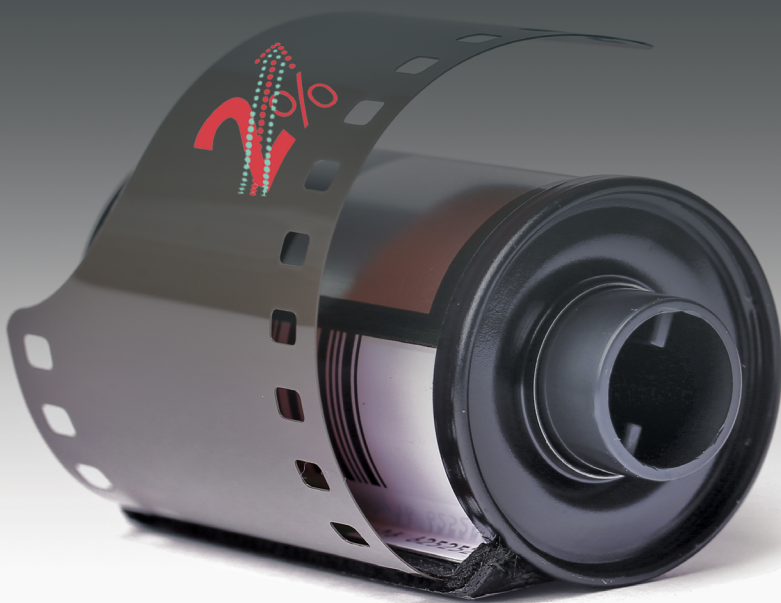
SEPTEMBRIE

2020

Stop cadru: trei ani de implementare a mecanismului 2% în Republica Moldova

Sorina MACRINICI

Ilie CHIRTOACĂ

CRJM

CENTRUL DE
RESURSE JURIDICE
DIN MOLDOVA

RAPORT

STOP CADRU: TREI ANI DE IMPLEMENTARE A MECANISMULUI 2% ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Sorina MACRINICI

Ilie CHIRTOACĂ

Acest raport este posibil datorită ajutorului generos al poporului american, oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin Centrului de Resurse Juridice din Moldova și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA

Chișinău, 2020

Cuprins

Sumar executiv	5
Abrevieri	8
1. Modificarea Regulamentului 2%	9
2. Înregistrarea organizațiilor în Lista beneficiarilor 2%	10
3. Cum a avut loc direcționarea 2% în 2019?	13
4. Numărul de contribuabili care au direcționat 2%	20
5. Profilul contribuabililor	25
6. Profilul beneficiarilor	27
7. Sumele 2%	29
8. Topul beneficiarilor 2% în 2019	38
9. Mecanismul 2% sub aspect teritorial	42
10. Campania de informare 2%	48
11. Potențialul mecanismului 2%	52
Concluzii	55
Recomandări	57

Sumar executiv

Anul 2019 a fost cel de-al treilea an în care persoanele fizice plătitoare de impozite din Republica Moldova au avut dreptul de a direcționa 2% din impozitul lor pe venit către o organizație necomercială sau o entitate religioasă eligibilă de a beneficia de acest mecanism.

Rezultatele implementării mecanismului în cel de-al treilea an arată o tendință de creștere mai temperată în comparație cu 2018 în ceea ce ține de numărul de organizații înregistrate, numărul de contribuabili care au ales să direcționeze 2%, precum și sumele primite de organizațiile beneficiare.

În 2019, al treilea an de desemnare procentuală, 731 de organizații necomerciale (634 asociații, fundații și instituții private și 97 de culte religioase și părți componente) s-au înregistrat în Lista beneficiarilor 2%. Numărul de organizații participante la mecanismul 2% a crescut cu 23% față de 2018, când s-au înregistrat 594 de organizații necomerciale (511 asociații, fundații și instituții private și 83 de culte religioase și părți componente). Din numărul total de organizații înregistrate în Lista beneficiarilor 2%, 504 (circa 70%) au primit desemnări procentuale, 85% (427) fiind organizații neguvernamentale (ONG-uri), iar circa 15% (77) – entități religioase, înregistrând un rezultat similar cu 2018. Numărul total al organizațiilor înregistrate la mecanism în 2018 reprezintă puțin peste 5% (la fel 5% în 2017) din numărul total al celor înregistrate în Republica Moldova până în luna decembrie 2018.

În 2019, 35,937 de contribuabili au redirecționat 2%, adică cu circa 27% mai mulți în comparație cu 2018. Totuși, creșterea numărului de contribuabili care în 2019 au direcționat 2% este mai redusă decât cea înregistrată în 2018, când a constituit circa 34%. Numărul de contribuabili care au direcționat 2% în 2019 reprezintă aproximativ 11% din numărul total al contribuabililor care au depus declarațiile cu privire la impozitul pe venit în termen, în scădere față de 2018 când acesta a fost de circa 13%. Din numărul total de contribuabili care au direcționat 2%, 68% nu aveau obligația de a depune declarația cu privire la impozitul pe venit, dar au ales să o facă pentru a direcționa 2%, cifra fiind în creștere față de anii precedenți.

Numărul de direcționări și suma validată 2% au crescut în 2019 în comparație cu anii precedenți. După verificarea condițiilor legale, Serviciul Fiscal de Stat a validat direcționările a **34.066 de contribuabili** (circa 95% din numărul total de direcționări) în

sumă de **MDL 7,691,666.3 (USD 429,942 / EUR 386,127)**. Circa 5% din direcționările contribuabililor (1,880) sau 6% din suma desemnată (MDL 518,333.7) nu au fost validate, motivul principal fiind, ca și în anii precedenți, datoriile la impozitul pe venit neachitate de contribuabili pentru anul curent sau anii precedenți.

În total, timp de trei ani de la implementarea mecanismului 2%, organizațiile au primit suma de MDL 16,143,952.26 (USD 902,400.9 / EUR 810,439.4).

După validarea desemnărilor, în 2019, 89,5% din sume au revenit ONG-urilor (MDL 6,882,518.50), iar 10,5% – entităților religioase (MDL 809,147.80). În medie, în 2019, fiecare contribuabil a desemnat circa **MDL 228,5**, dintre care au fost validați circa **MDL 214.03**. În medie, fiecărei organizații beneficiare i-a revenit circa **MDL 16,290** potrivit sumei totale direcționate, iar după validarea sumelor 2% - circa **MDL 15,261**.

Sub aspect teritorial, principalul beneficiar al mecanismului 2% este mun. Chișinău. Cele mai multe organizații către care s-au direcționat 2% au sediul în mun. Chișinău, ceea ce reprezintă circa 65% (329 din 504 beneficiari) din numărul total al beneficiarilor 2% din 2019, celelalte 35% sunt organizații cu sediul în afara Chișinăului. Doar 29% dintre toți contribuabilii care au direcționat 2% au avut reședința în mun. Chișinău. Deși numeric sunt mai puțini decât contribuabilii din afara mun. Chișinău, aceștia au direcționat circa 48% din suma 2% primită de organizațiile beneficiare, ceea ce înseamnă că au venituri mai mari. În total, timp de trei ani, între 2017-2019, contribuabilii cu reședința în mun. Chișinău au direcționat sume 2% în proporție de 48%, iar cei cu reședința în afara mun. Chișinău – în proporție de 52%.

Deși contribuabilii cu reședința în mun. Chișinău au fost numeric mai puțini (29%) și suma direcționată a fost mai mică decât cea direcționată de contribuabilii din afara mun. Chișinău (48%), organizațiile beneficiare din mun. Chișinău au primit cea mai mare parte din sumă – **MDL 6,210,446.56**, adică aproximativ 81% din suma totală validată. Organizațiile din restul țării au primit direcționări procentuale în sumă de **MDL 1,481,219.74**, ceea ce reprezintă circa 19% din suma totală validată. În total, timp de trei ani, între 2017-2019, organizațiile cu sediul în mun. Chișinău au primit sume 2% în proporție de circa **82%**, iar cele cu sediul în afara mun. Chișinău – în proporție de **18%**.

Cea mai mare sumă primită de o organizație în 2019 a fost de **MDL 1,776,704.38**, ceea ce reprezintă 23% din suma totală validată. Beneficiarul acestei sume este al treilea an consecutiv Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova.

O parte considerabilă a sumelor 2% ajung la organizații care au conexiuni cu instituțiile de stat – sunt create de foști sau actuali angajați ai instituțiilor de stat – și/sau care au conexiuni cu persoane publice. Numărul acestor organizații crește în fiecare an. Sumele 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice sunt în creștere în fiecare an – în 2018 a crescut cu 78,3%, iar în 2019 – cu 21%. De fapt, creșterea acestor sume a contribuit în mare parte la creșterea sumelor totale 2%. Cota-parte a sumelor 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice din suma totală 2% este considerabilă – în 2017 a constituit circa 50%, în 2018 – circa 45%, iar în 2019 – circa 40%. În total, timp de trei ani, între 2017-2019, cota-parte a sumelor 2% primite de aceste organizații a fost de **43%**.

Spre deosebire de 2018, **cea mai activă perioadă** în care contribuabilii au depus declarații cu privire la impozitul pe venit și au direcționat 2% a fost în **luna aprilie** (în 2018 – în luna martie). Circa 18,113 de desemnări (55% din toate cererile) au fost efectuate anume în această perioadă. Cele mai multe declarații prin care s-a făcut desemnarea procentuală au fost depuse prin declarație pe suport de hârtie sau declarație rapidă (24,568 de desemnări sau 75% din numărul total). În același timp, numărul de contribuabili care au direcționat 2% prin intermediul **declarației electronice** a crescut cu circa 36% (8,133 de desemnări sau 25% din numărul total).

Statistica primilor trei ani de implementare a mecanismului 2% arată că mecanismul 2% este încă la o fază incipientă și că potențialul său este destul de mare. În 2019, doar 2,8% dintre contribuabilii care aveau dreptul de a desemna au ajuns să-și exercite acest drept și doar 9% din suma totală posibilă de a fi redirecționată procentual a fost direcționată.

Abrevieri

ASP	Agenția Servicii Publice
Declarația CET15/CET18 pe venit	Declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit
Entități religioase	Culte religioase și părțile lor componente
Mecanismul 2%	Mecanismul de desemnare procentuală
Lista beneficiarilor 2%	Lista beneficiarilor mecanismului de desemnare procentuală publicată de Agenția Servicii Publice
ONG	Asociații obștești, fundații, instituții private
OSC	Organizații ale societății civile
Regulamentul 2%	Regulamentul cu privire la mecanismul desemnării procentuale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1286 din 30 noiembrie 2016
SFS	Serviciul Fiscal de Stat

1. Modificarea Regulamentului 2%

La 18 ianuarie 2019, Guvernul a aprobat o serie de modificări¹ la Regulamentul cu privire la mecanismul de desemnare procentuală². Toate atribuțiile ce țin de întocmirea și menținerea Listei beneficiarilor 2% a trecut de la Ministerul Justiției la Agenția Servicii Publice (ASP), potrivit modificărilor legislative din noiembrie 2018³. Cererea de înregistrare în Lista beneficiarilor 2% se poate depune atât în scris, cât și în variantă electronică. ASP este obligată să comunice organizațiilor care deja sunt incluse în listă despre prezența datoriilor la bugetul de stat și să le acorde 10 zile lucrătoare pentru achitarea datoriei.

Una dintre modificările aprobate se referă la informarea despre datorii a persoanei fizice care dorește să facă desemnarea procentuală. La momentul depunerii declarației cu privire la impozitul pe venit, contribuabilul va avea dreptul să solicite de la operatorul fiscal informația privind existența/lipsa datoriilor la buget privind impozitul pe venit. De asemenea, s-a introdus notificarea contribuabililor care au direcționat 2% despre statutul direcționării procentuale prin intermediul cutiei poștale din cabinetul electronic personal al contribuabilului de pe portalul Serviciului Fiscal de Stat (SFS). Prin urmare, este nevoie de abonare la serviciile fiscale electronice pentru a beneficia de această notificare.

Raportul statistic al SFS a fost completat cu următoarele date – vârsta contribuabililor care au desemnat procentual, numărul de desemnări prin depunerea declarației în format electronic și pe suport de hârtie, datele statistice privind motivele de nevalidare a desemnărilor și numărul de nevalidări pentru fiecare motiv, suma desemnată total și suma desemnărilor care nu au fost validate. Organizațiile beneficiare vor putea solicita informația privind numărul persoanelor fizice care au direcționat desemnări procentuale în folosul lor și localitatea din care provin aceste persoane.

¹ Hotărârea Guvernului nr. 8 din 18 ianuarie 2019 pentru modificarea Regulamentului cu privire la mecanismul desemnării procentuale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1286/2016, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112003&lang=ro.

² Hotărârea Guvernului nr. 1286 din 30 noiembrie 2016 cu privire la mecanismul desemnării procentuale, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113591&lang=ro#.

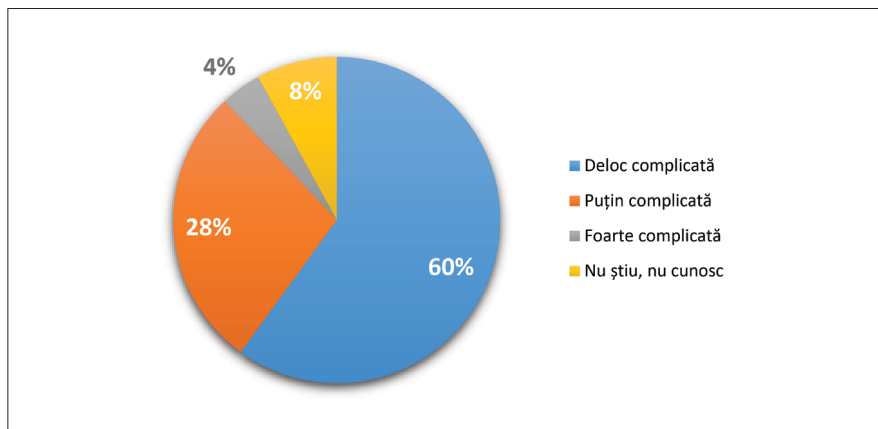
³ Lege nr. 308 din 30 noiembrie 2018, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=378516>.

2. Înregistrarea organizațiilor în Lista beneficiarilor 2%

Parcursul procesului de înregistrare

Pentru a beneficia de desemnări procentuale în 2019, cel de-al treilea an de implementare a mecanismului de desemnare procentuală, organizațiile necomerciale și entitățile religioase s-au înregistrat în Lista beneficiarilor 2% în perioada 3-30 septembrie 2018. Înregistrarea potențialilor beneficiari a fost asigurată în premieră de ASP, care din aprilie 2018 a preluat obligația înregistrării organizațiilor la mecanismul de desemnare procentuală.⁴ Având în vedere că o parte din personalul ASP responsabil de procesarea cererilor 2% sunt foști angajați ai Ministerului Justiției (direcția organizații necomerciale), procesul de înregistrare la mecanism nu a avut de suferit, fiind asigurată memoria instituțională și continuitatea procesului.

Această concluzie poate fi confirmată inclusiv prin opinia respondenților chestionarului de evaluare a mecanismului de desemnare procentuală adresat organizațiilor și reprezentanților societății civile, realizat în 2019. Potrivit respondenților, procedura de înregistrare a fost puțin sau deloc complicată: 88% din respondenți (față de 86% în 2018)⁵.

Figură 1. Percepția reprezentanților OSC față de procedura de înregistrare în Lista beneficiarilor 2%

La fel ca în primii ani de implementare, organizațiile au avut posibilitatea să depună cererile de înregistrare în Lista beneficiarilor 2% atât direct, cât și prin intermediul poștei

⁴ Modificări survenite în Legea nr. 837/1996 cu privire la asociațiile obștești din aprilie 2018.

⁵ CRJM, raport „Un an de la implementarea mecanismului 2%”, iunie 2018, http://crjm.org/wp-content/uploads/2018/07/Raport_Un-an-de-la-implementarea-mecanismului-2_web.pdf.

electronice⁶. Totuși unele organizații necomerciale au semnalat faptul că nu au putut înregistra electronic organizația la mecanismul 2%, deoarece cererea nu era confirmată prin semnătura electronică. Potrivit reprezentanților ASP, această nouă condiție a fost impusă de intrarea în vigoare a noului Cod Administrativ. Potrivit codului, cererea privind înregistrarea în Lista beneficiarilor 2% trebuie să corespundă cerințelor prevăzute la art.75 alin. (1) din acest cod, și anume: în cazul petiției (cererii) transmise în formă electronică – să conțină semnătura electronică. Astfel, din 2019, organizațiile necomerciale care vor să se înregistreze la mecanism online, vor fi obligate să obțină mai întâi semnătura electronică.

În conformitate cu prevederile art. 76 alin. (2) din Codul administrativ, reprezentanții ASP au acordat un termen de 5 zile calendaristice organizațiilor care au expediat prin e-mail cererile de înregistrare în lista beneficiarilor pentru înlăturarea neajunsului. Astfel, organizațiile care au solicitat înregistrarea au avut posibilitatea să aplice semnătura electronică pe cerere sau să aplice la mecanism prin metoda clasică, direct, prin semnarea și expedierea/depunerea unei cereri pe suport de hârtie.

O altă organizație necomercială nu a putut fi înregistrată la mecanism pe motiv că ar fi expediat cererea în format electronic în ultima zi de înregistrare la mecanism (30 septembrie) după închiderea programului de muncă al ASP. Mesajul electronic a fost recepționat pe adresa ASP la ora 18:02. Reprezentanții ASP și-au motivat refuzul invocând prevederile Regulamentului intern al ASP, care stabilește, printre altele, regimul de muncă al angajaților ASP. Organizația necomercială a contestat refuzul ASP în instanța de judecată, iar cauza este pendinte.

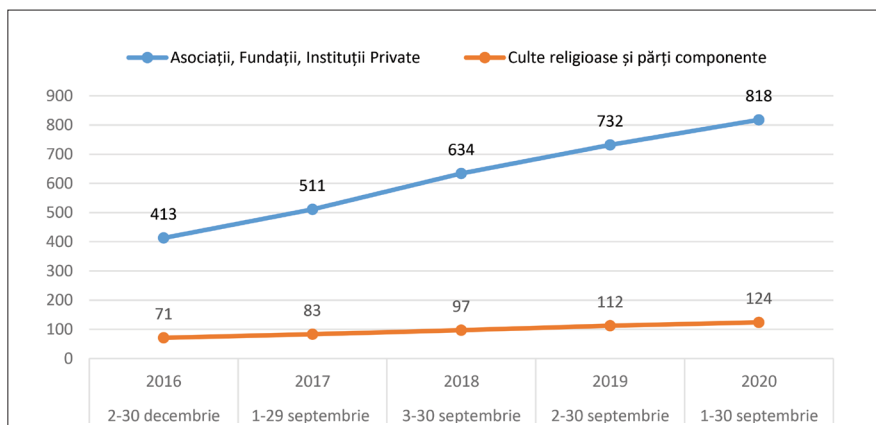
Abordarea ASP este problematică având în vedere prevederile Codului civil care stabilește la art. 388 alin. (6) faptul că „Documentele depuse la oficiile poștale sau telegrafice până la ora 24 a ultimei zile a termenului se consideră depuse în termen. Echivalează cu depunerea la poștă transmiterea textului documentului prin teletip, fax și prin alte mijloace de comunicație”. Considerăm că sintagma „prin orice alte mijloace de comunicație” acoperă inclusiv comunicarea electronică prin e-mail, acesta fiind și unul din avantajele posibilității de a expedia electronic documente. În acest caz, întru evitarea situațiilor similare, reprezentanții ASP ar trebui să informeze potențialii beneficiari despre limitele procedurii de înregistrare sau să accepte depunerea dosarului electronic în afara orelor de program ale angajaților ASP. Până la emiterea unei soluții finale pe acest caz, în vederea evitării unor situații similare, este recomandabil pentru organizațiile necomerciale să expedieze cererile de aplicare la mecanism până la termenul limită de aplicare și în cadrul programului de lucru al ASP (08:00 – 17:00).

⁶ Potrivit paginii oficiale ASP, cererile depuse în format electronic pot fi expediate la adresa electronică: dilud@asp.gov.md.

Publicarea Listei beneficiarilor desemnării procentuale. Numărul potențial de beneficiari.

La începutul lunii ianuarie 2019, ASP a publicat lista beneficiarilor desemnării procentuale⁷. Potrivit listei, în cel de-al doilea an de implementare a mecanismului, un număr total de 731 de organizații necomerciale a reușit să se înregistreze în Lista beneficiarilor (față de 594 în al doilea an de implementare al mecanismului – cu 137 de organizații mai mult sau în creștere cu 23%). Regulamentul 2% prevede că organizațiile incluse în Lista beneficiarilor 2% în anii anteriori sunt înscrise automat de ASP în Lista beneficiarilor 2%, cu condiția că nu au datorii la bugetul public național pentru perioadele fiscale anterioare sau nu au cerut excluderea de la mecanismul 2%⁸. Astfel, creșterea numărului de organizații înregistrate la mecanism se poate datora în principal acestei cauze, dar și datorită campaniilor de informare printre beneficiari cu privire la mecanismul 2%, efectuate de către mai multe OSC-uri.

Tendința de creștere a numărului organizațiilor care doresc să participe la mecanismul 2% se pare că se va păstra și în următorii ani de implementare a mecanismului, având în vedere că în perioada 1 – 30 septembrie 2019 (al patrulea an de implementare) și 1-30 septembrie 2020 (al cincilea an de implementare) numărul organizațiilor care au depus cereri pentru înregistrarea la mecanism a crescut constant (fig. 2).

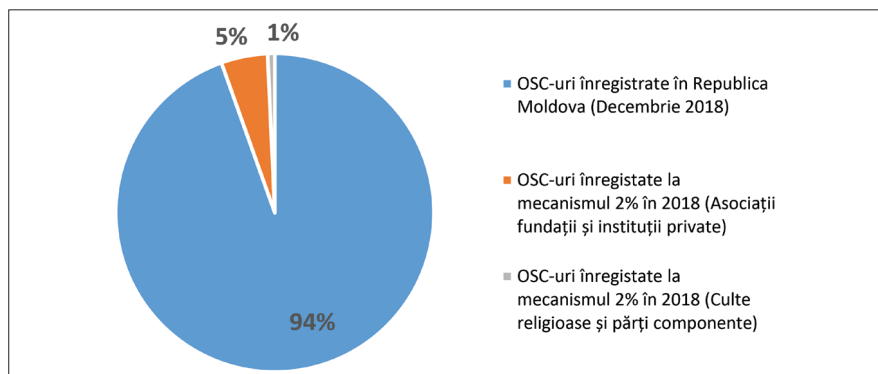

Figură 2. Date comparative
(OSC-uri înregistrate la mecanism în 2016-2020)

⁷ A se vedea: Lista beneficiarilor 2% pentru anul 2019, <http://asp.gov.md/ro/node/3963>.

⁸ H.G. nr. 1286 din 30 noiembrie 2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la mecanismul desemnării procentuale, pct. 6, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=367801>.

Din numărul total al organizațiilor înregistrate în cel de-al treilea an de mecanism, 634 au fost asociații, fundații și instituții private și 97 - culte religioase și părți componente. Numărul total al organizațiilor înregistrate la mecanism reprezintă puțin peste 5% (4% în 2017) din numărul total al organizațiilor necomerciale înregistrate în Republica Moldova până în luna decembrie 2018. Potrivit Registrului de stat al organizațiilor necomerciale la acea dată, un număr total de 12,681 de OSC-uri au fost înregistrate în Republica Moldova, dintre care aproximativ 419 pe parcursul anului 2018⁹.

Figură 3. Proportia organizațiilor înregistrate în al treilea an la mecanismul de desemnare procentuală din numărul total al organizațiilor înregistrate în Republica Moldova în decembrie 2018

3. Cum a avut loc direcționarea 2% în 2019?

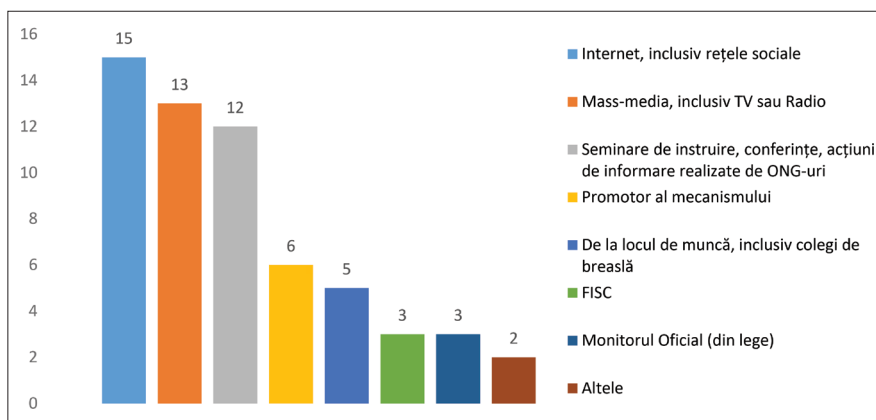
Două formulare în loc de unul

Ca urmare a reformei fiscale din toamna anului 2018 și modificării pragurilor de impozitare salariale, Formularul de depunere a declarației cu privire la impozitul pe venit (CET15) a fost actualizat, fiind aprobată o nouă versiune a formularului (CET18). Drept rezultat, în 2019, persoanele fizice plătitoare de impozite au prezentat la SFS câte două declarații cu privire la impozitul pe venit: Formularul CET15 sau Declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit pentru venituri obținute în perioada ianuarie – septembrie 2018 și formularul CET18 sau Declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit pentru venituri obținute în perioada octombrie – decembrie 2018.

⁹ USAID, raport „Indexul Sustenabilității Organizațiilor Societății Civile 2018”, <http://crjm.org/wp-content/uploads/2019/10/Indexul-Sustenabilitatii-OSC-2018.pdf>.

Cum au aflat contribuabilii despre direcționarea 2%?

Fiind intervievați privitor la modul în care au aflat despre mecanismul 2%, majoritatea respondenților chestionarului Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) privind evaluarea mecanismului de desemnare procentuală au spus că, în mare parte, despre mecanism au aflat din internet, inclusiv rețele sociale (15 respondenți), surse mass-media, inclusiv TV sau radio (13 respondenți), precum și seminare de instruire, conferințe și alte acțiuni de informare realizate de către ONG-uri (12 respondenți). Șase respondenți s-au identificat drept promotori ai mecanismului 2%, în timp ce alți respondenți s-au informat de la locul de muncă. Îmbucurător este și faptul că cel puțin trei respondenți au fost informați despre mecanism de către reprezentanți ai Serviciului Fiscal de Stat. Deși nu se prezintă a fi un chestionar reprezentativ, rezultatele reflectă o situație similară ca în primii ani de implementare a mecanismului¹⁰.

Figură 4. Sursele de informare despre posibilitatea de a direcționa 2% din impozitul pe venit (2019). Sursa: Chestionar CRJM

Când au ales contribuabilii să desemneze procentual?

În cel de-al treilea an de implementare a mecanismului de desemnare procentuală, 34.066 de contribuabili (față de 28.388 sau cu 20% mai mult decât în 2018) au decis să-și exercite dreptul de a desemna 2% din impozitul pe venit pentru a susține activitatea organizațiilor necomerciale. Este important să subliniem faptul că în 2018 numărul desemnărilor nu este proporțional numărului de contribuabili, având în vedere faptul că

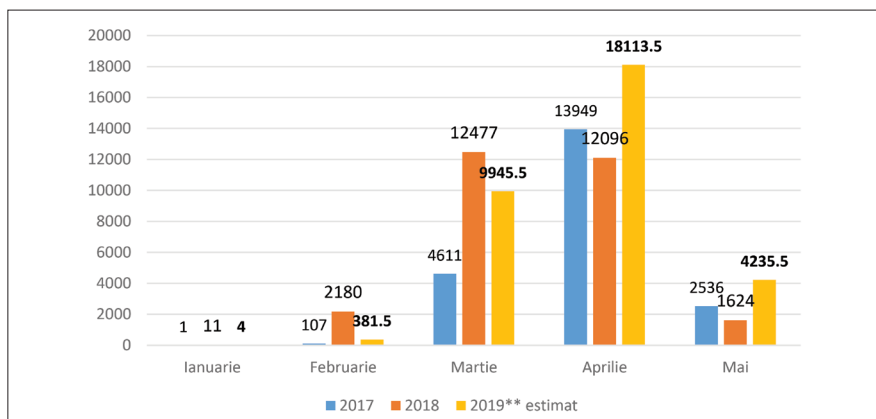
¹⁰ CRJM, raport „Un an de la implementarea mecanismului 2%”, Chișinău, 2018, p. 20, http://crjm.org/wp-content/uploads/2018/07/Raport_Un-an-de-la-implementarea-mecanismului-2_web.pdf. CRJM, raport „Doi ani de la implementarea mecanismului 2%”, Chișinău, 2019, p. 16, https://crjm.org/wp-content/uploads/2019/09/Doi-ani-de-implementare-a-mecanismului-2_web_final-1.pdf.

În 2018 fiecare contribuabil a fost nevoit să depună două declarații cu privire la impozitul pe venit, pentru perioadele ianuarie – septembrie și octombrie – decembrie 2018, din motivele explicate mai sus. Acest lucru a determinat inclusiv prezența unor situații în care desemnarea procentuală a fost validată doar într-un singur formular din cele două. Mai multe detalii privind numărul de desemnări efective în 2019, divizate pe luni, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel 1. Numărul de desemnări procentuale efectuate în 2019, divizat pe luni

Perioada 2019	Numărul desemnărilor efectuate		
	Total	Validate	Nevalidate
Ianuarie	8	8	0
Februarie	763	748	15
Martie	19,891	18,977	914
Aprilie	36,227	34,490	1,737
Mai	8,471	7,779	692
Perioada 14.04-02.05.2019	24,103	22,631	1,472
Total	65,360	62,002	3,328

Având în vedere că în 2019 numărul desemnărilor este aproape dublu din cauza obligației de a depune câte două declarații, datele care reflectă numărul de desemnări procentuale efectuate separat pe luni au fost estimate reieșind din numărul total de desemnări. Prin urmare, cele mai multe desemnări validate (peste 50% din total) au fost depuse în luna aprilie 2019. Mai multe detalii sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Figură 5. Date comparative privind numărul de direcționări 2% efectuate în perioada 2017-2019. Sursa: Serviciul Fiscal de Stat¹¹

Datele arată o dinamică pozitivă de dezvoltare a mecanismului de desemnare procentuală. Aceste date sunt relevante, în special, pentru organizațiile beneficiare care decid când să-și desfășoare campaniile de informare și promovare a mecanismului.

Care este modalitatea prin care contribuabilii au ales să direcționeze 2%?

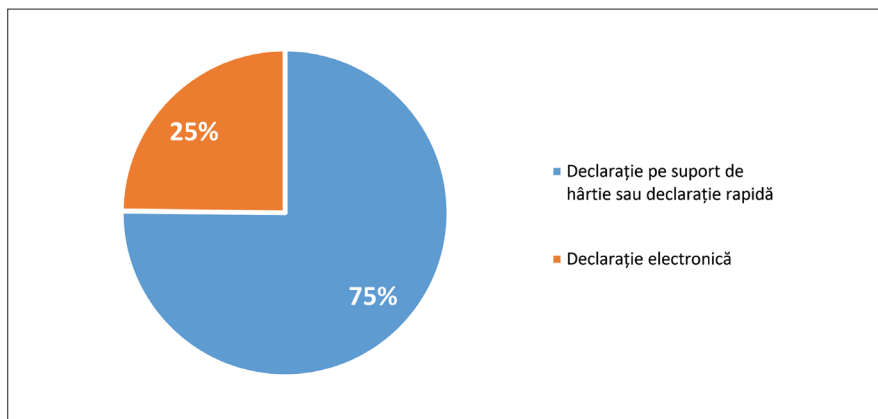
Potrivit Regulamentului 2%, declarația cu privire la impozitul pe venit poate fi depusă prin una din următoarele trei modalități:

- (a) personal,
- (b) prin poștă,
- (c) online, cu aplicarea semnăturii electronice.

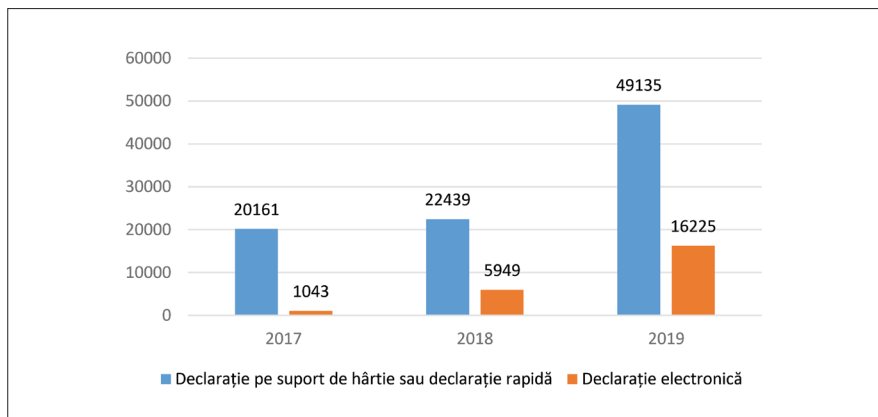
Potrivit informațiilor oferite de către SFS, în anul 2019, cele mai multe declarații au fost depuse pe suport de hârtie sau prin declarație rapidă (49,135 de desemnări sau 75% din numărul total). Prin intermediul declarației electronice au fost depuse 16,225 de desemnări (sau 25% din numărul total).¹²

¹¹ Pentru anul 2019, cifrele sunt estimative, având în vedere faptul că persoanele au depus două declarații privind impozitul pe venit în urma aplicării reformei fiscale din toamna anului 2018.

¹² Serviciul Fiscal de Stat, Răspuns nr. 26-15/1-13/3104 din 24 februarie 2010 cu privire la solicitarea de informații a CRJM.

Figură 6. Modalitatea de desemnare 2% în anul 2019 (al treilea an de implementare a mecanismului)

Figură 7. Modalitatea de direcționare 2% în perioada 2017 – 2019¹³
Sursa: Serviciul Fiscal de Stat

Cifrele ne sugerează că în 2019 declarațiile depuse electronic au crescut aproape cu peste 36% față de anul 2018, acestea fiind depuse de contribuabilii care nu au mers direct la SFS pentru a depune declarația cu privire la impozitul pe venit. Astfel, numărul declarațiilor electronice a ajuns la peste 30% din totalul declarațiilor depuse, fapt îmbucurător pentru dinamica dezvoltării mecanismului de desemnare procentuală în Republica Moldova.

¹³ Datele din 2019 reflectă un număr estimativ dublu de desemnări procentuale, având în vedere reforma fiscală din toamna anului 2018.

Tabel 2. Date comparative privind modalitatea de direcționare 2% în perioada 2017-2019

	2017	2018	+% față de anul precedent	2019 (estimat)	+% față de anul precedent
Declarație pe suport de hârtie sau declarație rapidă	20,161	22,439	+11%	24,568	+9%
Declarație electronică	1,043	5,949	+470%	8,113	+36%

Experiențele contribuabililor în cel de-al treilea an de implementare

Întrebați să relateze despre cum a decurs procedura de desemnare procentuală în anul 2019, la fel ca și în cazul rapoartelor din anii precedenți, respondenții chestionarului CRJM au relatat diverse practici și experiențe, atât pozitive, cât și negative. În timp ce unii respondenți au caracterizat mecanismul ca unul simplu, fără dificultăți, alții au semnalat anumite nereguli care merită a fi studiate detaliat. Răspunsurile au fost oferite confidențial de către respondenți. Acestea se referă în special la reticența angajaților SFS de a consilia plătitorii de taxe cu privire la procedura de desemnare, sau în general inducerea acestora în eroare cu privire la beneficiarii mecanismului. Câteva exemple ilustrative sunt descrise pe scurt mai jos.

Experiențe pozitive

„[...] Nu am întâmpinat dificultăți”
 „[...]Dacă am întâlnit, mi-au explicat, e foarte simplu”
 „[...]Colegele mele au făcut această desemnare fizic la sediul SFS și la fel nu au întâlnit dificultăți, deoarece în februarie încă nu sunt cozi, ceea ce nu se întâmpla în ultimele zile de prezentare a CET18”

Respondenți în cadrul sondajului CRJM adresat organizațiilor beneficiare și contribuabililor privind evaluarea mecanismului de desemnare procentuală

Experiențe negative

„[...] Angajatul Inspectoratului a printat declarația operativ. Când i-am comunicat că doresc să indic un beneficiar 2% în declarație, el a zis: ei, lăsați, să mai cheltui foile acum...”

„[...]Inspectoratul fiscal a spus că 2% e doar pentru Asociația polițiștilor”

Respondenți în cadrul sondajului CRJM adresat organizațiilor beneficiare și contribuabililor privind evaluarea mecanismului de desemnare procentuală

Aceste preocupări nu par să fie lipsite de teme, mai ales având în vedere beneficiarii celor mai multe desemnări (a se vedea secțiunea „Topul beneficiarilor desemnării procentuale în 2019” și „Sumele de desemnare procentuală”). În acest sens, este primordial atât pentru OSC-urile care participă la mecanism, cât și pentru reprezentanții autorităților statului (în special SFS) să asigure în continuare informarea corectă a contribuabililor cu privire la mecanism, inclusiv despre posibilitatea desemnării confidențiale și posibilității de a depune repetat declarația cu privire la impozitul pe venit.

Posibilitatea de a desemna procentual pentru profesioniștii din domeniul justiției... amânată pentru 2021

În 2016, Regulamentul 2% conținea o prevedere restrictivă care reglementa că desemnările se puteau face doar din veniturile prevăzute la art. 88-90 din Codul Fiscal (salarii, dobânzi și prestarea serviciilor), deși acest lucru nu era prevăzut de Codul Fiscal. În acest fel, au fost excluse de la desemnare persoanele care potrivit legii aveau dreptul de a desemna, printre care întreprinzătorii individuali, avocații, notarii, administratorii autorizați și mediatorii. Deși în anul 2017 această restricție a fost anulată, contribuabilii care practică activitate profesională și de întreprinzător în continuare nu au putut efectua desemnări procentuale nici măcar în anul 2019. În practică, acest lucru nu a fost posibil, deoarece în modelul de declarație privind impozitul pe venit depus de aceste categorii de persoane (DAJ17) nu este inclus câmpul respectiv privind desemnarea 2%, așa ca în formularul tipizat pentru persoane fizice CET18.

La 10 ianuarie 2020, drept urmare a mai multor măsuri de advocacy din partea OSC, a fost modificat formularul cu privire la impozitul pe venit pentru persoanele care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției (DAJ17).¹⁴ Totuși, potrivit modificărilor, posibilitatea desemnării de către persoanele care practică activitate profesională în domeniul justiției urmează a fi posibilă abia pentru veniturile obținute în 2020 (adică, de la 1 ianuarie 2021). Prin urmare, un drept prevăzut de lege a fost amânat de SFS timp de 4 ani.

4. Numărul de contribuabili care au direcționat 2%

Numărul contribuabililor care au direcționat 2%

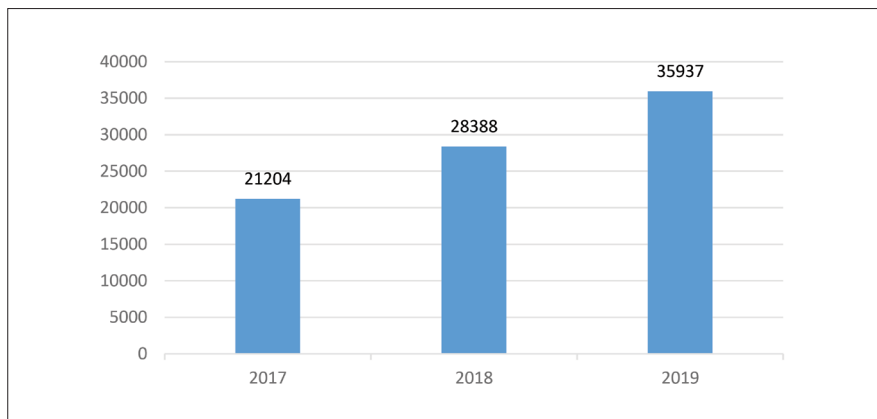
În anul 2019, al treilea an în care contribuabilii persoane fizice au avut dreptul de a direcționa 2%, numărul de contribuabili care a ales să redirecționeze 2% a constituit 35.937¹⁵. Aceasta reprezintă o creștere de circa 27% față de numărul de contribuabili care au redirecționat 2% în 2018. În același timp, această creștere este mai mică decât cea înregistrată în 2018 comparativ cu 2017, când a constituit circa 34%.

Tabel 3. Numărul de contribuabili care au redirecționat 2% în perioada 2017-2019

	2017	2018	+/- %	2019	+/- %
Numărul total de contribuabili care au redirecționat 2%	21,204	28,388	+33,8%	35,937	+26,5%

¹⁴ A se vedea ordinul Ministrului finanțelor nr. 9 din 15 ianuarie 2018, completat ordinul Ministrului finanțelor nr.5 din 10 ianuarie 2020, în vigoare din 17 ianuarie 2020 privind aprobarea formularului tipizat al Declarației cu privire la impozitul pe venit pentru persoanele care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției.

¹⁵ În 2018, datorită reformei fiscale, contribuabilii au direcționat 2% prin depunerea a două declarații cu privire la impozitul pe venit: ianuarie - septembrie 2018 și octombrie-decembrie 2018. Din acest motiv, în raportul SFS privind 2% din 2019, sunt indicate separat numărul de contribuabili care au direcționat 2% și numărul de direcționări 2%. În scopul prezentului raport, pentru a face o comparație cu anii precedenți, vom analiza doar numărul de contribuabili care au direcționat 2%. Raportul SFS privind rezultatele 2% în 2019 este disponibil aici: https://www.sfs.md/raport_activitate_SFS.aspx?file=13240.

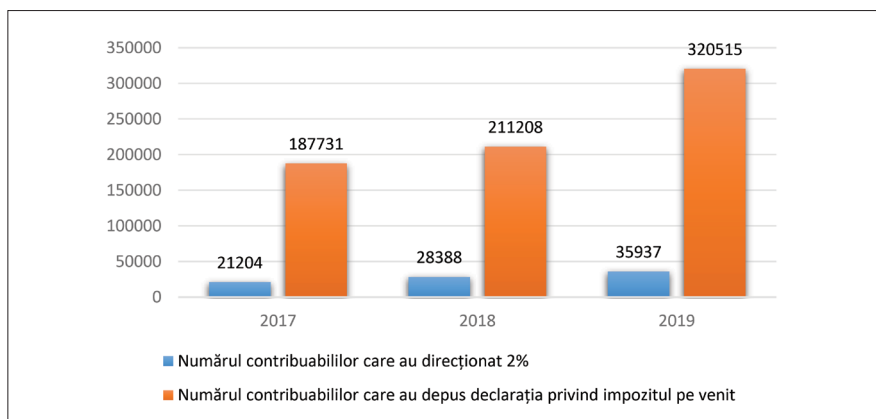
Figură 8. Numărul de contribuabili care au redirecționat 2% în perioada 2017-2019

Comparație cu numărul total de contribuabili care au depus declarația privind impozitul pe venit

Deși numărul de contribuabili care au redirecționat 2% a crescut în 2019 în comparație cu anii precedenți, raportul între numărul contribuabililor care au depus declarația privind impozitul pe venit și care au direcționat 2% a constituit 11,2% în 2019, adică a rămas la fel ca în 2017. Creșterea din 2019 a fost mai redusă decât cea din 2018, atunci când a constituit 13,4%.

Tabel 4. Numărul contribuabililor care au depus declarația pe venit și a celor care au direcționat 2% în perioada 2017-2019

Anul	Nr. contribuabililor care au depus declarația privind impozitul pe venit	Nr. contribuabililor care au direcționat 2%	%
2017	187,731	21,204	11,2%
2018	211,208	28,388	13,4%
2019	320,515	35,937	11,2%

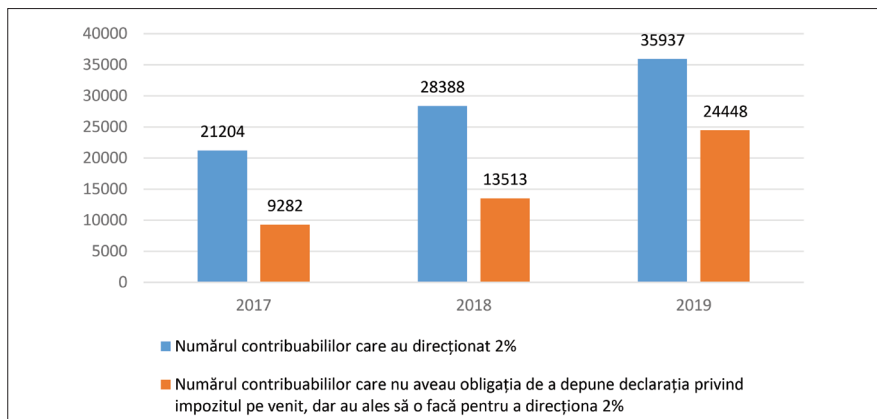

Figură 9. Numărul contribuabililor care au depus declarația pe venit și a celor care au direcționat 2% în perioada 2017-2019

Numărul de persoane care nu au obligația să depună declarația privind impozitul pe venit, dar aleg să o facă anume pentru a direcționa 2%, crește în fiecare an. În 2019, 24,448 de persoane au făcut un efort suplimentar de a depune declarația privind impozitul pe venit pentru a direcționa 2%, ceea ce constituie 68% din numărul total de contribuabili care au redirecționat 2%, cifra fiind în creștere față de anii precedenți.

Tabel 5. Rata contribuabililor care au direcționat 2%, deși nu aveau obligația de a depune declarația privind impozitul pe venit în perioada 2017-2019

Anul	Numărul contribuabililor care au direcționat 2%	Numărul contribuabililor care nu aveau obligația de a depune declarația privind impozitul pe venit, dar au ales să o facă pentru a direcționa 2%	%
2017	21,204	9,282	43,8%
2018	28,388	13,513	47,6%
2019	35,937	24,448	68%

Figură 10. Numărul contribuabililor care au direcționat 2%, deși nu aveau obligația de a depune declarația privind impozitul pe venit în 2017-2019

Numărul de direcționări 2% validate și nevalidate

Direcționările 2% nevalidate¹⁶ s-au micșorat al treilea an consecutiv. Din totalul de 35,937 de direcționări 2% efectuate în 2019, 34,066 (circa 95%) au fost validate de către SFS, iar 1,880¹⁷ (circa 5%) nu au fost validate. Rata desemnărilor care nu au fost validate a scăzut și în 2018, și în 2019, ceea ce este un lucru pozitiv și arată că persoanele conștientizează mai bine importanța verificării criteriilor de validare a direcționărilor 2% pe care le fac.

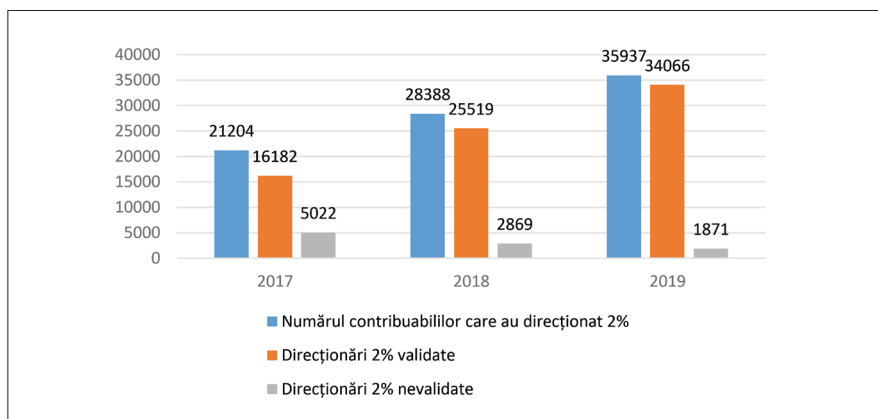
¹⁶ Potrivit p. 20 din Regulamentul 2%, SFS nu validează desemnarea procentuală în următoarele cazuri:

- 1) declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală a fost depusă după termenul stabilit de legislația fiscală;
- 2) beneficiarul desemnării procentuale nu este inclus în Lista actualizată a beneficiarilor, publicată de ASP;
- 3) contribuabilul persoană fizică are datorii la impozitul pe venit pentru perioadele anterioare perioadei fiscale în care a fost efectuată desemnarea procentuală;
- 4) contribuabilul persoană fizică nu a achitat impozitul pe venitul declarat din care s-a efectuat desemnarea procentuală;
- 5) contribuabilul persoană fizică a indicat mai mulți beneficiari în declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit pentru perioada fiscală.

¹⁷ În 2018, datorită reformei fiscale, contribuabilii au direcționat 2% prin depunerea a două declarații cu privire la impozitul pe venit: ianuarie - septembrie 2018 și octombrie-decembrie 2018. În cazul unor contribuabili, o direcționare a fost validată, iar alta – nu. Din acest motiv, numărul total de contribuabili care au direcționat 2% nu coincide cu suma numărului contribuabililor ale căror direcționări 2% au fost validate și ale căror nu au fost validate.

Tabel 6. Numărul de direcționări 2% validate și nevalidate în perioada 2017-2019

Anul	Nr. contribuabililor care au direcționat 2%	Nr. contribuabililor ale căror direcționări 2% au fost validate	% din nr. total	Nr. contribuabililor ale căror direcționări 2% nu au fost validate	% din nr. total
2017	21,204	16,182	76,3%	5,022	23,7%
2018	28,388	25,519	89,9%	2,869	10,1%
2019	35,937	34,066	94,8%	1,880	5,2%

Figură 11. Numărul de direcționări 2% validate și nevalidate în perioada 2017-2019

Potrivit informației publicate de SFS, motivele de nevalidare a direcționărilor 2% în 2019 au fost următoarele:¹⁸

- beneficiarul desemnării procentuale nu era inclus în Lista actualizată a beneficiarilor 2%;
- contribuabilul persoană fizică are datorii la impozitul pe venit la data-limită de depunere a declarației cu privire la impozitul pe venit, stabilită de legislația fiscală.

¹⁸ În cazul unei direcționări 2%, pot fi prezente mai multe motive de nevalidare.

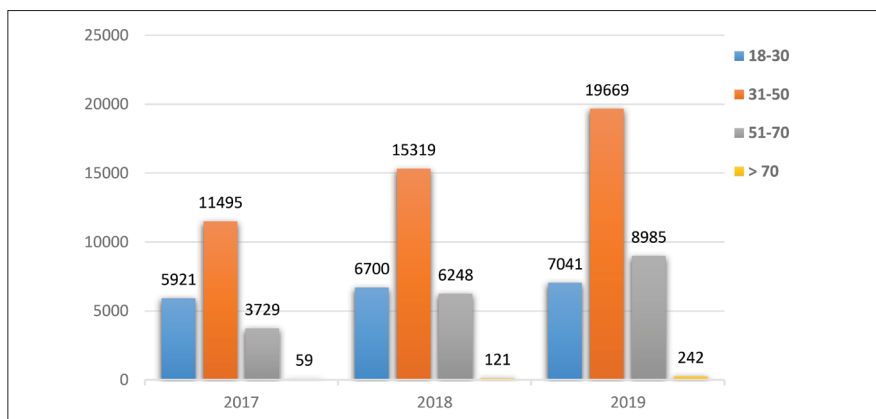
5. Profilul contribuabililor

Profilul contribuabililor conform vârstei

La fel ca în anii precedenți, cei mai activi contribuabili care au efectuat desemnări procentuale în 2019 au vârsta cuprinsă între 31 și 50 de ani, cărora le revin 19.669 de desemnări totale (58%) și 18.575 de desemnări validate (55%). Următoarea grupă de vârstă activă în desemnarea procentuală sunt persoanele care au între 51 și 70 de ani (locul trei în 2018) cu 8,985 de desemnări totale (26%) și 8,506 de desemnări validate (25%). Persoanele cu vârsta între 18 și 30 de ani au fost mai puțin active decât în anii precedenți – 7,041 de desemnări totale sau 21% și 6,759 desemnări validate sau circa 20%. Mecanismul de desemnare procentuală a fost utilizat inclusiv de către contribuabilii care au depășit vârsta de 70 de ani (242 de desemnări totale și 226 de desemnări validate – 1% din toate desemnările).

Tabel 7. Numărul de contribuabili care au direcționat 2% în 2019 în funcție de vârstă

Vârsta contribuabililor	Numărul desemnărilor efectuate		
	Total	Validate	Nevalidate
18-30	7,041	6,759	282
31-50	19,669	18,575	1,094
51-70	8,985	8,506	479
> 70	242	226	16
Total	35,967	34,066	1,871

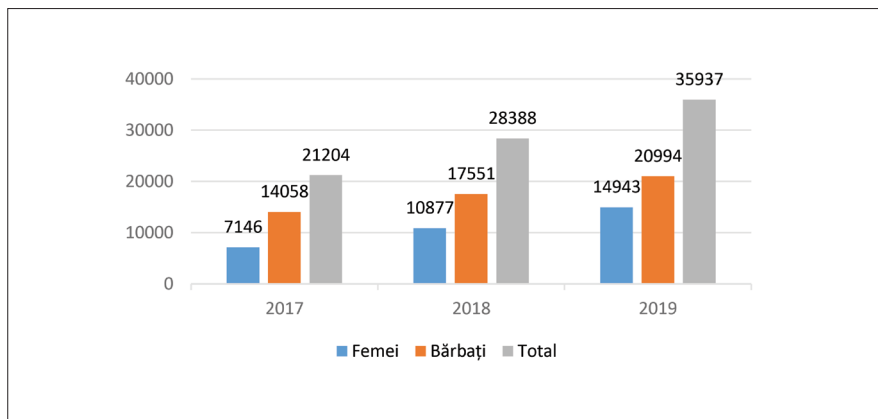
Figură 12. Date comparative privind numărul de contribuabili care au direcționat 2% în perioada 2017-2019 în funcție de vârstă

Profilul contribuabililor în funcție de gen

Conform distribuției pe gen a contribuabililor care desemnează procentual, bărbații au fost cei mai activi în a desemna 2% - 20,994 de desemnări în total (58%), dintre care 19,897 au fost validate (95%). Femeile au desemnat într-un număr mai redus – 14,973 de desemnări totale (42%), dintre care 14,170 au fost validate (95% din numărul total de direcționări efectuate de femei).

Tabel 8. Numărul de contribuabili care au direcționat 2% în 2019 în funcție de gen

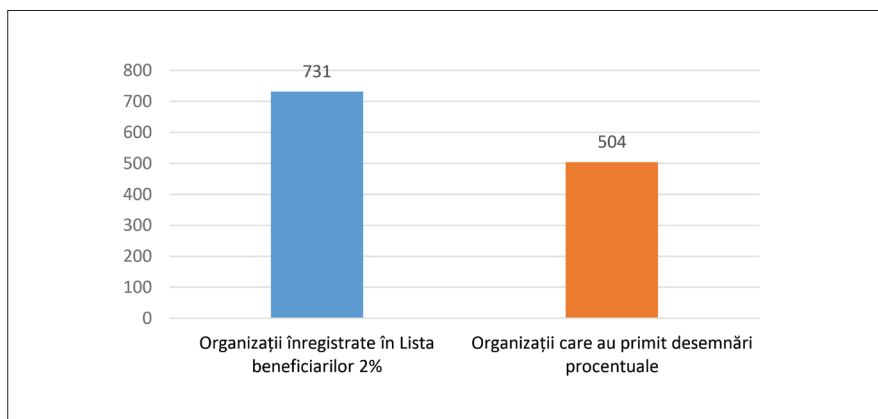
Genul contribuabililor	Numărul direcționărilor 2%		
	Total	Validate	Nevalidate
Femei	14,943	14,170	773
Bărbați	20,994	19,897	1,898
Total	35,937	34,066	1,871

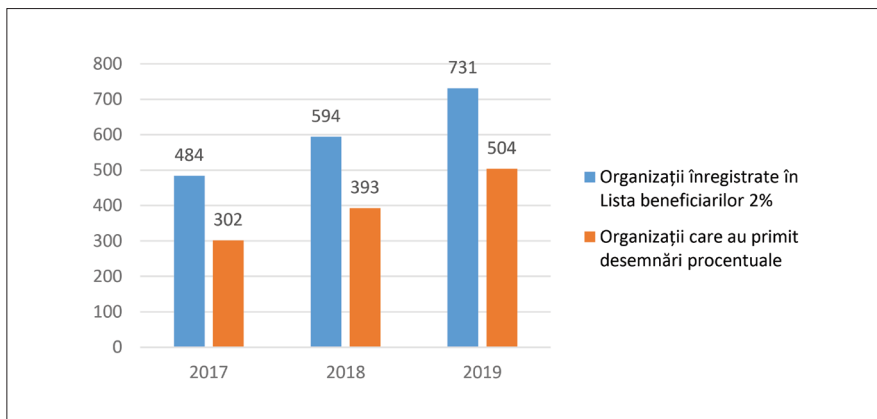
Figură 13. Date comparative privind numărul de contribuabili care au direcționat 2% în perioada 2017-2019 în funcție de gen

6. Profilul beneficiarilor

Din cele 731 de organizații înregistrate în anul 2019 în Lista beneficiarilor 2%, 504 (70%) au primit desemnări procentuale.

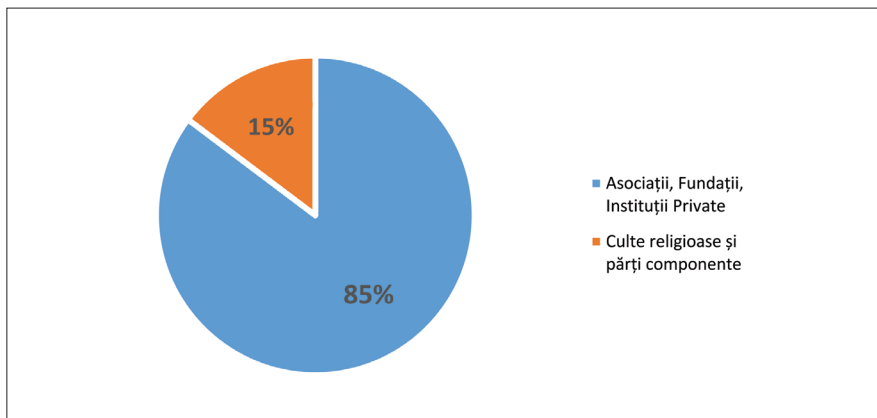

Figură 14. Numărul de organizații beneficiare ale mecanismului de desemnare procentuală în 2019

Figură 15. Date comparative privind numărul de organizații beneficiare în perioada 2017-2019

Din cele 504 organizații care au primit desemnări procentuale în 2019, 427 sunt ONG-uri, care reprezintă circa 85% din toți beneficiarii, iar 77 de organizații reprezintă entități religioase, adică circa 15% din numărul total de beneficiari. Cifrele sunt similare cu cele din primii doi ani de implementare (86% vs. 14% în primul an și 85% vs. 15% în cel de-al doilea an).

Figură 16. Categoriile de organizații beneficiare ale mecanismului în 2019

7. Sumele 2%

Suma totală și validată 2% au crescut în 2019 în comparație cu anii precedenți. După verificarea condițiilor legale, SFS a validat direcționări 2% în sumă de MDL 7,691,666.3 (USD 429,942 / EUR 386,127). Circa 6% din suma desemnată (MDL 518,333.7) nu a fost validată, motivul principal fiind, ca și în anii precedenți, prezența datoriilor la impozitul pe venit neachitate de contribuabili pentru anul curent sau anii precedenți.

În total, timp de trei ani de la implementarea mecanismului 2%, organizațiile au primit suma de MDL 16,143,952.26 (USD 902,400.9 / EUR 810,439.4).

După validarea desemnărilor, în 2019, 89.5% din sume au revenit ONG-urilor (MDL 6,882,518.50), iar 10,5% – entităților religioase (MDL 809,147.80). În medie, în 2019, fiecare contribuabil a desemnat circa MDL 228.5, dintre care au fost validați circa MDL 214.03. În medie, fiecărei organizații beneficiare i-a revenit circa MDL 16,290 potrivit sumei totale direcționate, iar după validarea sumelor 2% - circa MDL 15,261.

Sumele 2% totale, validate și nevalidate

În 2019, al treilea an de implementare a mecanismului 2%, suma totală 2% direcționată a înregistrat o tendință pozitivă de creștere. Potrivit datelor furnizate de SFS, suma totală 2% direcționată de contribuabili, până la validare, a constituit **MDL 8,210,000 (USD 458,915 / EUR 412,148¹⁹)**, cu 26% mai mult decât în 2018. Totuși, creșterea sumei totale în 2019 a stagnat în comparație cu 2018, când a înregistrat o creștere de 57%.

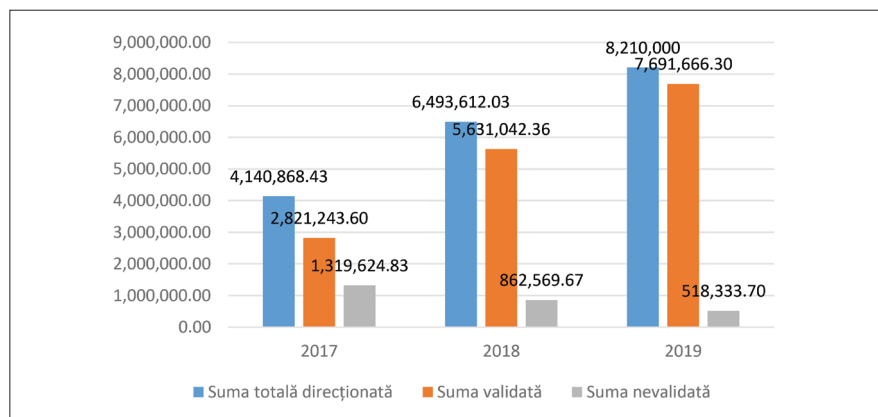
Suma 2% primită efectiv de beneficiari, adică suma validată de SFS, a constituit **MDL 7,691,666.3 (USD 429,942 / EUR 386,127)**. În 2019, suma validată a fost cea mai mare din toți cei 3 ani, reprezentând circa 94% din suma totală direcționată, în comparație cu 87% în 2018 și 68% în 2017. Aceasta s-a datorat faptului că o sumă mult mai mică nu a fost validată, adică contribuabilii au respectat mai bine criteriile de validare a direcționării 2%.

Suma 2% nevalidată a constituit în 2019 **MDL 518,333.7 (USD 28,973 / EUR 26,021)**, constituind doar 6% din suma totală 2% direcționată. Rata sumei nevalidate a scăzut considerabil în 2019 în comparație cu 2018, când a constituit 13% din suma totală 2% direcționată și cu 2017 când a constituit 32%.

¹⁹ Conform ratei de schimb a Băncii Naționale la data de 2 mai 2019 (ultima zi de direcționare 2% în 2019), USD 1 = MDL 17.89 și EUR 1 = MDL 19.92, <http://bnm.md/>.

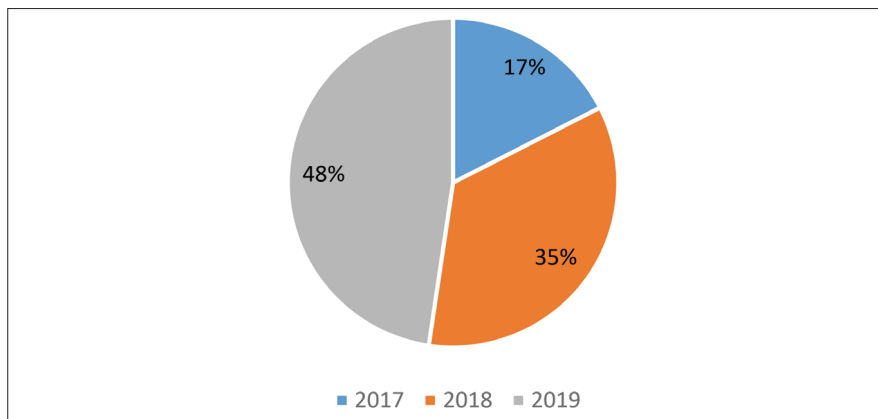
Tabel 9. Sumele 2% direcționate, validate și nevalidate în perioada 2017-2019

	Suma totală direcționată	Suma 2% validată	% din suma totală	Suma 2% nevalidată	% din suma totală
2017	4,140,868.43	2,821,243.60	68%	1,319,624.83	32%
2018	6,493,612.03	5,631,042.36	87%	862,569.67	13%
+/- % în comparație cu anul precedent	+57%	+ 99%	-	- 35%	-
2019	8,210,000	7,691,666.3	94%	518,333.7	6%
+/- % în comparație cu anul precedent	+26%	+37%	-	-40%	-

Figură 17. Sumele 2% direcționate, validate și nevalidate în perioada 2017-2019

În total, timp de trei ani de la implementarea mecanismului 2%, organizațiile au primit suma de **MDL 16,143,952.26 (USD 902,400.9 / EUR 810,439.4)**.

Figură 18. Suma totală 2% validată și primită de organizațiile beneficiare în perioada 2017-2019

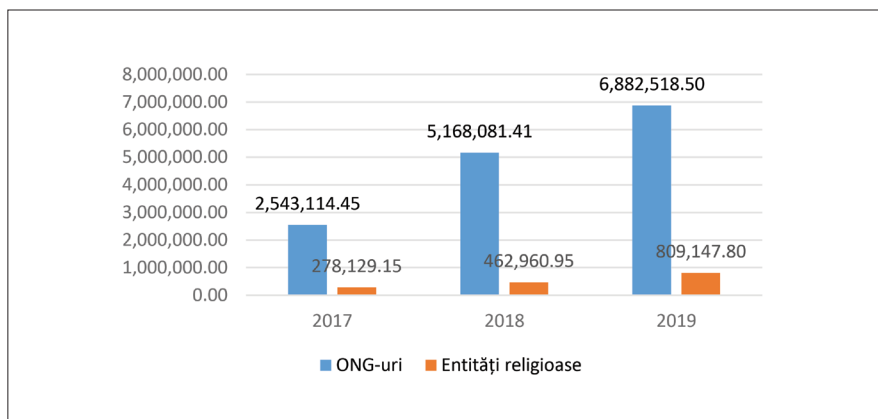
Sumele 2% după categoriile de beneficiari

Beneficiarii desemnărilor procentuale sunt fie ONG-urile sau entitățile religioase înregistrate în Lista beneficiarilor 2%. După validarea desemnărilor, în anul 2019, ONG-urile au primit **MDL 7,691,666.30**, ceea ce reprezintă circa 89,5% din suma totală 2% primită de beneficiari. Față de rezultatele din anul precedent, suma a crescut cu 33% - o creștere mult mai redusă în comparație cu anul 2018.

Entitățile religioase au primit sume 2% în valoare de **MDL 809,147.80**, ceea ce reprezintă 10,5% din suma totală 2% validată. Suma respectivă a crescut cu circa 75% față de 2018. Deși suma care a revenit entităților religioase este mult mai redusă decât cea care a fost direcționată ONG-urilor, proporția acesteia s-a mărit mai mult față de anul precedent (+75%) în comparație cu cea a ONG-urilor (+ 33%).

Tabel 10. Sumele 2% primite de beneficiari în perioada 2017-2019 după categorii de beneficiari

	Suma totală 2% primită de beneficiari	Suma 2% primită de ONG-uri	%	Suma 2% primită de entități religioase	%
2017	2,821,243.60	2,543,114.45	90%	278,129.15	10%
2018	5,631,042.36	5,168,081.41	91,8%	462,960.95	8,2%
+/- % în comparație cu anul precedent	+99%	+103%	-	+66%	-
2019	7,691,666.30	6,882,518.50	89,5%	809,147.80	10,5%
+/- % în comparație cu anul precedent	+37%	+33%	-	+75%	-

Figură 19. Sumele 2% primite de beneficiari în perioada 2017-2019 după categorii de beneficiari

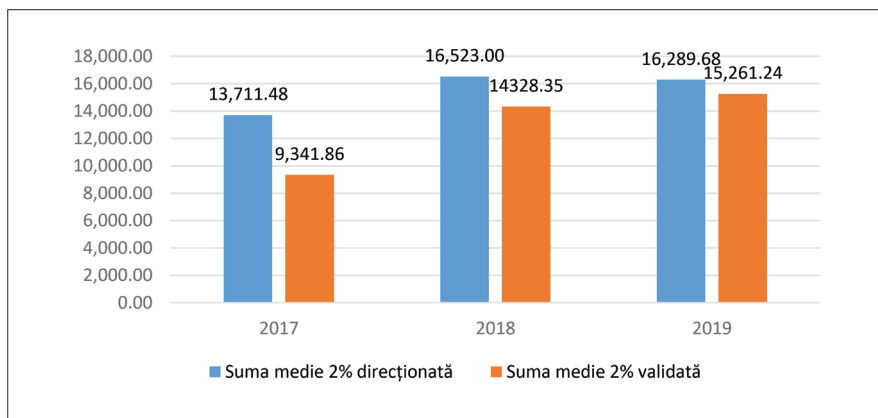
Suma medie 2%

În medie, în 2019, fiecare contribuabil a desemnat circa **MDL 228.5**, dintre care au fost validați circa **MDL 214.03**. Dacă suma medie totală direcționată a rămas aproape la fel ca în 2018, suma medie 2% validată a crescut datorită ratei scăzute de nevalidare a sumelor 2%.

Tabel 11. Suma medie 2% per contribuabil în perioada 2017-2019

	2017	2018	2019
Suma medie 2% direcționată de către un contribuabil	MDL 195.29	MDL 228.74	MDL 228.45
Suma medie 2% validată care corespunde unui contribuabil	MDL 133.05	MDL 198.35	MDL 214.03

În medie, în 2019, fiecărei organizații beneficiare i-a revenit circa **MDL 16,290** potrivit sumei totale direcționate, iar după validarea sumelor 2% - circa **MDL 15,261**. Deși media sumei totale direcționate a fost într-o ușoară descreștere datorită unui număr mai mare de contribuabili care au redirecționat 2% în comparație cu 2018, totuși media sumei validate care a revenit unei organizații beneficiare este mai mare decât în 2017 și 2018. Aceasta se datorează faptului că în 2019 o sumă mai mică a fost nevalidată de către SFS, în comparație cu anii precedenți.

Figură 20. Suma medie 2% per organizație beneficiară în perioada 2017-2019

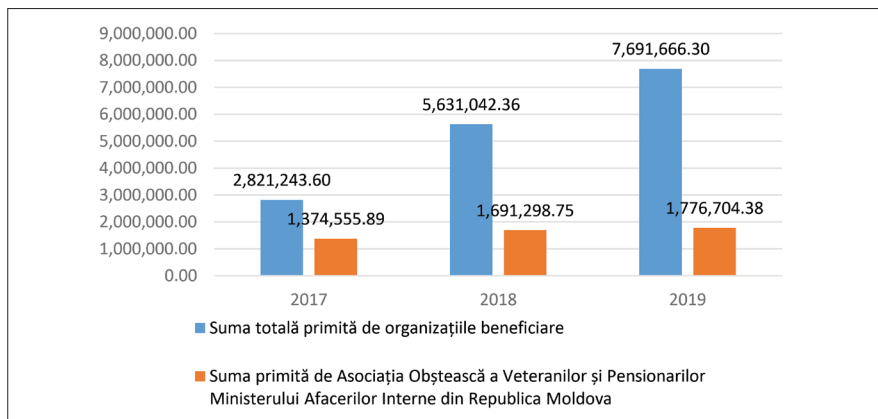
Cea mai mare și cea mai mică sumă 2%

Cea mai mare sumă 2% primită de o organizație în 2019 este de **MDL 1,776,704.38**. Beneficiarul acestei sume este Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova, care a primit cea mai mare sumă 2% al treilea an consecutiv. Suma primită în 2019 reprezintă circa 23% din suma totală primită de organizațiile beneficiare, rata acesteia micșorându-se de la circa 49% în 2017 și la 30% în 2018, deși suma în sine a crescut.

Cea mai mică sumă 2% - de **MDL 6.78** - a fost redirecționată pentru Asociația Socio-Culturală „DAR”.

Tabel 12. Sumele 2% primite în perioada 2017-2019 de Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova

Anul	Suma totală 2% primită de organizațiile beneficiare	Suma 2% primită de Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova	% din suma totală 2% primită de restul organizațiilor
2017	MDL 2,821,243.6	MDL 1,374,555.89	48,7%
2018	MDL 5,631,042.36	MDL 1,691,298.75	30%
2019	MDL 7,691,666.3	MDL 1,776,704.38	23%

Figură 21. Sumele 2% primite în perioada 2017-2019 de Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova

Sumele 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice

O parte considerabilă a sumelor 2% care sunt distribuite organizațiilor beneficiare ajung la organizații care au conexiuni cu instituțiile de stat – sunt create de foști sau actuali angajați ai instituțiilor de stat – și/sau care au conexiuni cu persoane publice.

În topul acestei liste se află Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova, care a primit cea mai mare sumă 2% trei ani la rând. Aceasta este urmată de Fundația „Miron Shor”, Asociația Veteranilor și Pensionarilor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat „UNI-M”, Asociația Procurorilor din Republica Moldova și Asociația Veteranilor Brigăzii de Poliție cu Destinație Specială „Fulger” (a se vedea mai multe detalii în capitolul „Topul beneficiarilor 2% în 2019”). Aceste organizații sunt în lista beneficiarilor 2% care au primit unele dintre cele mai mari sume 2%.

Numărul organizațiilor care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice crește în fiecare an. Dacă în 2017 doar 3 din acestea au primit sume 2%, în fiecare an care a urmat s-a mai adăugat încă câte o organizație beneficiară, ajungând la 5 organizații de acest gen în 2019.

Tabel 13. Sumele 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice în perioada 2017-2019

Denumirea organizației beneficiare	2017	2018	2019
Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova	MDL 1,374,555.89	MDL 1,691,298.75	MDL 1,776,704.38
Fundația „Miron Shor”	MDL 282.03	MDL 472,716.15	MDL 441,611.00
Asociația Veteranilor și Pensionarilor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat „UNI-M”	MDL 34,849.70	MDL 231,399.55	MDL 587,134.00
Asociația Procurorilor din Republica Moldova	-	MDL 118,337.18	MDL 171,220.53
Asociația Veteranilor Brigăzii de Poliție cu Destinație Specială „Fulger”	-	-	MDL 65,934.55
Total	MDL 1,409,687.62	MDL 2,513,751.63	MDL 3,042,604.46

Sumele 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice sunt în creștere în fiecare an. De fapt, creșterea acestor sume a contribuit în mare parte la creșterea sumelor totale 2%:

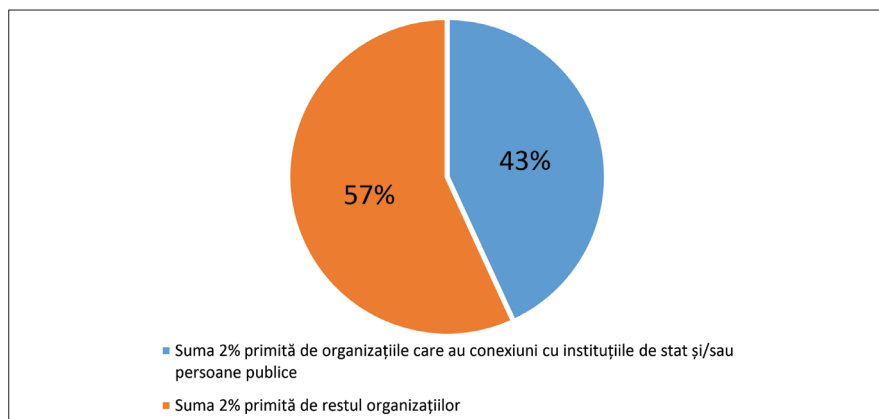
- în 2018, creșterea sumei totale 2% a fost de 99%, iar pentru organizațiile cu conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice – de circa 78%;
- în 2019, creșterea sumei totale 2% a fost de 37%, iar pentru organizațiile cu conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice – de circa 21%.

Cota-parte a sumelor 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice din suma totală 2% primite de toate organizațiile beneficiare este considerabilă – în 2017 a constituit circa 50%, în 2018 – circa 45%, iar în 2019 – circa 40%.

Tabel 14. Sumele 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice, în comparație cu sumele totale 2%, în perioada 2017-2019

	2017	2018	+/- %	2019	+/- %
Suma 2% primită de toate organizațiile beneficiare	MDL 2,821,243.6	MDL 5,631,042.36	+99%	7,691,666.30	+37%
Suma 2% primită de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/ sau persoane publice	MDL 1,409,687.62	MDL 2,513,751.63	+78,3%	MDL 3,042,604.46	+21%
% din suma totală primită de toate organizațiile	50%	44,6%		39,5%	

În total, timp de trei ani, între 2017-2019, cota-parte a sumelor 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice a fost de 43%.

Figură 22. Raportul sumelor 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice în perioada 2017-2019, în comparație cu sumele primite de restul organizațiilor

8. Topul beneficiarilor 2% în 2019

Clasamentul beneficiarilor desemnării procentuale are un lider stabil de trei ani consecutiv. În 2019, ca și în anii precedenți, cel mai mare beneficiar al sumelor direcționate prin Legea 2% a fost Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova. Organizația a primit desemnări procentuale în sumă totală de MDL **1,776,704.38** (cu 6% mai mult față de 2018, când a beneficiat de **1,691,298.75** și mai mult cu 30% mai mult față de 2017, când a primit MDL **1,374,555.89**). Domeniul de activitate de bază al asociației îl constituie protecția socială a veteranilor și pensionarilor. Asociația dispune de mai multe organizații primare pe teritoriul întregii țări și potrivit informațiilor publice, ar avea peste 12,000 de membri²⁰. Din păcate, asociația nu dispune de pagină web și în spațiul public nu au fost publicate rapoarte în care să fie descris clar ce activități desfășoară organizația respectivă. Deși Centrul de Resurse Juridice din Moldova a expediat o solicitare către Asociația Veteranilor MAI în vederea desfășurării unui interviu, invitația a rămas fără răspuns.

Locul doi în clasamentul celor mai mari beneficiari în anul 2019 îl ocupă Asociația veteranilor și pensionarilor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat „UNI-M”. Potrivit informațiilor publice, asociația are ca domeniu principal de activitate protecția socială a lucrătorilor și pensionarilor SFS. În 2019, organizația a obținut suma de MDL 587,134.00 MDL (cu 150% mai mult decât în 2018, când a beneficiat de MDL 231,399.55 și cu 564% mai mult față de 2017, când organizația a recepționat MDL 34,849). Nici această ONG nu dispune de o pagină web sau prezență în rețelele sociale. CRJM a expediat o solicitare în vederea desfășurării unui interviu, însă invitația a rămas fără răspuns.

Locul trei în topul beneficiarilor îl deține Fundația „Miron Shor”, aceasta fiind o organizație filantropică afiliată fostului primar de Orhei și actualului deputat Ilan ȘOR. În 2019, aceasta a beneficiat de aproximativ MDL 441,661, nițel mai puțin decât în 2018 când a recepționat MDL 472,000 din sumele obținute din desemnarea procentuală. Față de organizațiile clasate pe primele două locuri, Fundația „Miron Shor” dispune de o pagină web și este prezentă pe rețelele sociale. Cu toate acestea, prezența Fundației „Miron Shor” în Lista beneficiarilor 2% ridică semne de întrebare, în special cu privire la eligibilitatea unei astfel de organizații de a beneficia de mecanismul 2%. Potrivit Legii 2%, beneficiarii acestui mecanism se obligă la data depunerii cererii de înregistrare printr-o declarație pe propria răspundere „*să nu susțină activitatea unui partid politic, a unei organizații social-politice sau a unui candidat la alegeri*”, iar în acțiunile de caritate

²⁰ A se vedea pagina oficială a Ministerului Afacerilor Interne: <https://mai.gov.md/node/57>.

ale fundației, potrivit paginii oficiale de Facebook²¹, de cele mai multe ori sunt implicați membrii Partidului Politic Șor, al cărui președinte este Ilan ȘOR.

Mai multe detalii privind topul beneficiarilor desemnării procentuale, inclusiv domeniile principale de activitate sunt disponibile în tabelul de mai jos:

Tabel 15. Topul beneficiarilor desemnării procentuale pentru anii 2017 – 2019

Locul nr.	Anul	Denumirea	Domeniul principal de activitate ²²	Suma (MDL)
1	2019	Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova	Protecție socială	1,776,704.38
	2018	Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova	Protecție socială	1,691,298.75
	2017	Asociația Obștească a Veteranilor și Pensionarilor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Moldova	Protecție socială	1,374,555.89
2	2019	Asociația Veteranilor și Pensionarilor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat „UNI-M”	Protecție socială	587,134.00
	2018	Fundația „Miron Șor”	Filantropie	472,716.15
	2017	Fundația „Orange Moldova”	Filantropie	125,279.68
3	2019	Fundația „Miron Șor”	Filantropie	441,611.00
	2018	Asociația Veteranilor și Pensionarilor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat „UNI-M”	Protecție socială	231,399.55
	2017	Asociația Obștească „Pro Moldova Social”	Dezvoltare durabilă	64,566.70

²¹ A se vedea pagina oficială pe Facebook a Fundației „Miron Șor”: <https://ro-ro.facebook.com/FondMironShor/>.

²² Domeniile de activitate au fost stabilite de către autorii raportului din informația disponibilă public și nu reflectă în mod necesar toate direcțiile și domeniile de activitate ale organizațiilor respective prevăzute de către Statut.

4	2019	Asociația Procurorilor din Republica Moldova	Protecție socială/Educație	171,220.53
	2018	Asociația Procurorilor din Republica Moldova	Protecție socială/Educație	118,337.18
	2017	Asociația Obștească „M. Eminescu”	Educație	41,543.45
5	2019	Asociația Obștească Clubul sportiv “Fotbal Club Anina	Sport	147,285.58
	2018	Fundația Pentru Dezvoltarea Educației și Științei din Republica Moldova	Educație	110,016.32
	2017	Asociația Obștească „Salvați viața”	Crowdfunding	38,896.35
6	2019	Fundația “Orange Moldova”	Filantropie	124,101.53
	2018	Asociația Obștească „Societatea Cernobil din Raionul Șoldănești”	Protecție socială	107,657.71
	2017	Asociația Veteranilor și Pensionarilor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat „UNI-M”	Protecție socială	34,849.70
7	2019	Asociația Obștească de fotbal „Nistru-DIP”	Sport	105,164.65
	2018	Asociația Obștească „Forum”	Implicare civică	103,248.67
	2017	Comunitatea religioasă parohia cu hramul „Sfântul Dumitru” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, din mun. Chișinău	Religie	33,613.04
8	2019	Fundația de Caritate “Sfântul Gheorghe”	Caritate	100,921.48
	2018	Fundația „Orange Moldova”	Filantropie	87,462.53
	2017	Fundația pentru Dezvoltare Ecologică „EcoDava” din Republica Moldova	Ecologie	32,580.51
9	2019	Asociația Obștească “FO-RUM”	Implicare civică	99,405.68

	2018	Fundația „IT Moldova”	Educație	80,656.63
	2017	Asociația Obștească „Femeia și copilul – protecție și sprijin”	Protecție socială	30,900.15
10	2019	Fundația pentru Dezvoltarea Educației și Științei din Republica Moldova	Educație	91,531.06
	2018	Fundația Filantropică medico-socială „Angelus Moldova”	Îngrijire paliativă	75,354.32
	2017	Asociația Obștească „Soarta”	Caritate	27,686.89

Analizând rezultatele cumulative pentru primii trei ani de implementare a mecanismului de desemnare procentuală, observăm în principal prezența masivă a organizațiilor cu implicare pe domeniul social. Acest lucru este caracteristic și pentru alte state din regiune în care funcționează de mai mulți ani mecanismul de desemnare procentuală²³. În același timp, analizând lista beneficiarilor cu cele mai mari sume, putem observa că acestea sunt organizații care au conexiune directă cu autoritățile de stat, fiind create de foști sau actuali angajați ai acestor instituții (MAI, SFS, Procuratura Generală), sau companii comerciale (S.A. Orange, SRL Simpals, SRL Dufremol), care dispun de un număr potențial mare de angajați. Presupunem că rezultatele obținute se datorează faptului că angajatorii ar fi reușit să-și convingă angajații să direcționeze 2% către ONG-urile afiliate acestora. Acest lucru poate afecta serios sustenabilitatea mecanismului de desemnare procentuală, or prezența masivă în liste a unor organizații afiliate care mai degrabă desfășoară activități în interes corporativ al membrilor, sindicat sau platformă politică, poate descuraja contribuabilii să susțină activitatea organizațiilor societății civile, dar și afectează credibilitatea acestora.

Pentru ameliorarea situației, sunt necesare asigurări suplimentare că desemnarea procentuală în cadrul mai multor categorii de angajați are loc în baza liberului consimțământ și nu este impusă de către angajatorii acestora. În plus, este necesar ca inspectorii fiscali din cadrul SFS să fie instruiți și să păstreze imparțialitatea față de acest mecanism, fără a privilegia anumite organizații.

²³ Boris Strečanský, Marianna Török (ed.), „Evaluarea impactului mecanismului de desemnare procentuală: Trecut, prezent, viitor”, 2016, <http://taxdesignation.org/regional-synthesis-report/>.

9. Mecanismul 2% sub aspect teritorial

Sub aspect teritorial, principalul beneficiar al mecanismului 2% este mun. Chișinău. Cele mai multe organizații către care s-au direcționat 2% au sediul în mun. Chișinău, ceea ce reprezintă circa 65% (329 din 504 beneficiari) din numărul total al beneficiarilor 2% din 2019, celelalte 35% sunt organizații cu sediul în alte localități ale țării.

Doar 29% dintre toți contribuabilii care au direcționat 2% au avut reședința în mun. Chișinău. Deși numeric sunt mai puțini decât contribuabilii din afara mun. Chișinău, aceștia au direcționat circa 48% din suma 2% primită de organizațiile beneficiare, ceea ce înseamnă că au avut venituri mai mari în 2018. În total, timp de trei ani, între 2017-2019, contribuabilii cu reședința în mun. Chișinău au direcționat sume 2% în proporție de 48%, iar cei cu reședința în afara mun. Chișinău – în proporție de 52%.

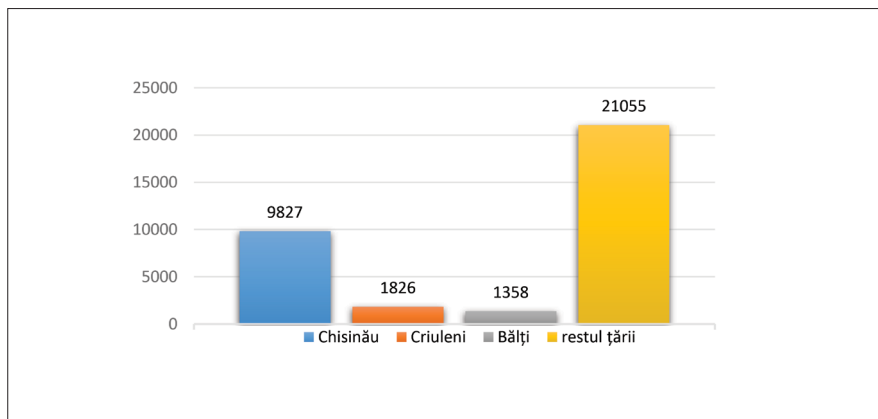
Deși contribuabilii cu reședința în mun. Chișinău au fost numeric mai puțini (27%) și suma direcționată a fost mai mică decât cea direcționată de contribuabilii din afara mun. Chișinău (48%), organizațiile beneficiare din mun. Chișinău au primit cea mai mare parte din sumă – MDL 6,210,446.56, adică aproximativ 81% din suma totală validată. Organizațiile din celelalte localități au primit desemnări procentuale în sumă de MDL 1,481,219.74, ceea ce reprezintă circa 19% din suma totală validată. În total, timp de trei ani, între 2017-2019, organizațiile cu sediul în mun. Chișinău au primit sume 2% în proporție de circa 82%, iar cele cu sediul în afara mun. Chișinău – în proporție de 18%.

Profilul contribuabililor după viza de reședință

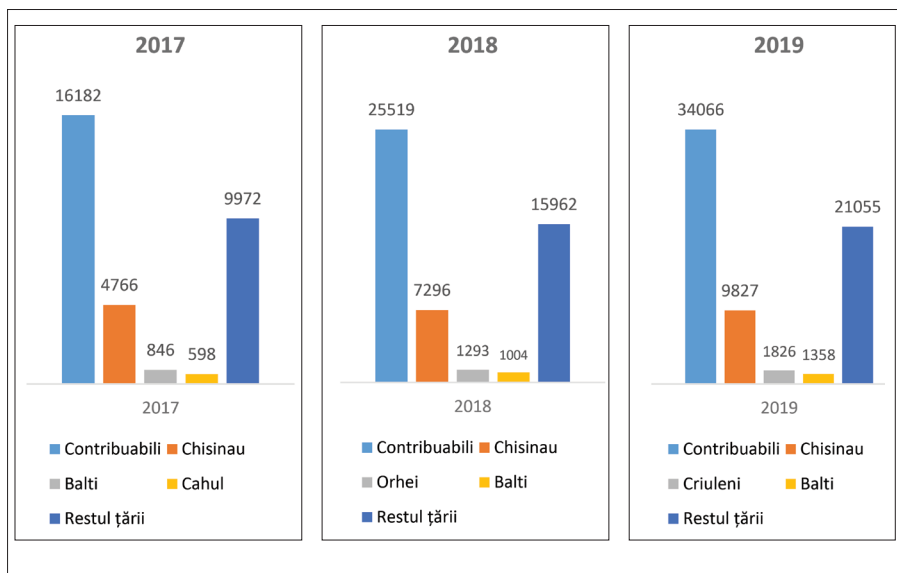
Din 34,066 de contribuabili persoane fizice care au efectuat desemnări validate în 2019:

- 9,827 de contribuabili au avut viza de reședință în mun. Chișinău, ceea ce reprezintă circa 29%;
- 1,826 de contribuabili au avut viza de reședință în or. Criuleni, ceea ce reprezintă circa 5%;
- 1,358 de contribuabili au avut viza de reședință în mun. Bălți, ceea ce reprezintă circa 4%.

Din localitățile din restul țării au efectuat desemnarea procentuală 21,055 de persoane, adică 62%.

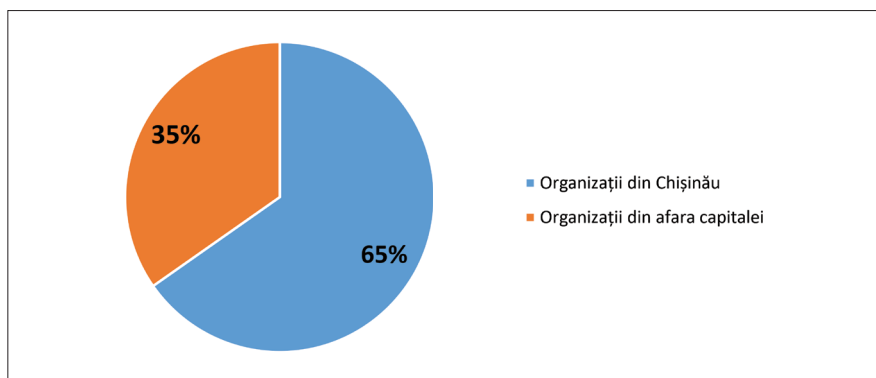

Figură 23. Numărul de contribuabili care au efectuat desemnări validate în 2019 după reședință

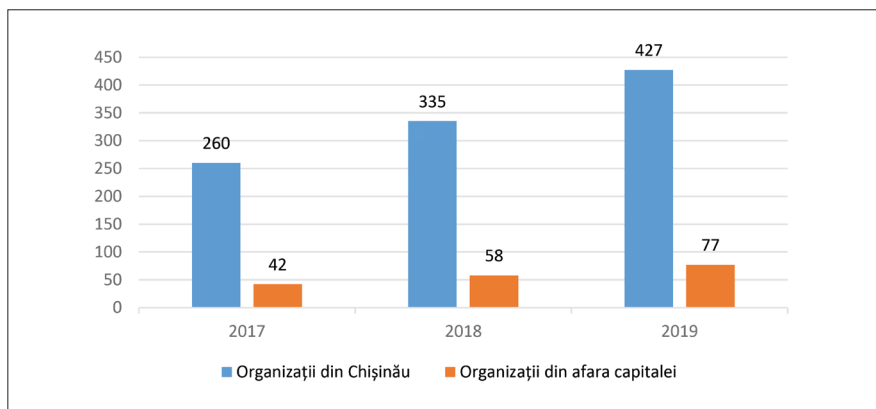

Figură 24. Date comparative privind numărul de contribuabili care au efectuat desemnări validate după reședință în perioada 2017-2019

Cele mai multe organizații către care s-au direcționat 2% au sediul în mun. Chișinău, ceea ce reprezintă circa 65% (329 din 504 beneficiari) din numărul total al beneficiarilor desemnării procentuale din 2018, alte 35% au ajuns la organizațiile înregistrate în celelalte raioane ale țării.

Figură 25. Numărul de organizații beneficiare din mun. Chișinău și din restul țării în 2019

Figură 26. Date comparative privind numărul de organizații beneficiare din mun. Chișinău și din restul țării în perioada 2017-2019

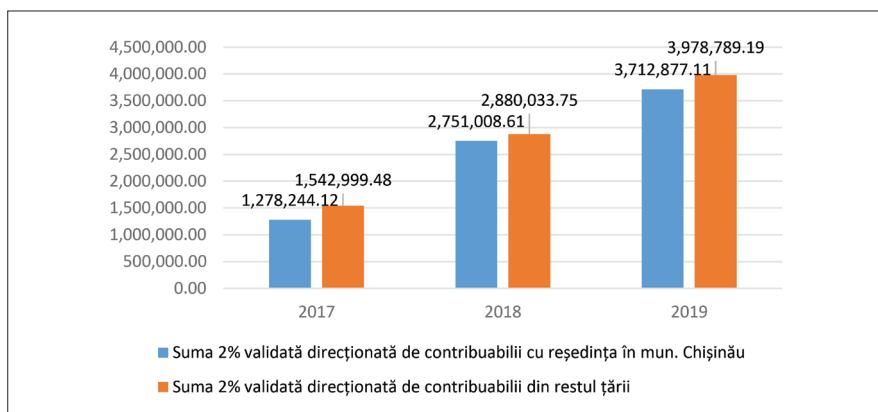
Sumele 2% în funcție de reședința contribuabililor

În 2019, circa 48% din suma 2% a fost direcționată de contribuabilii cu reședința în mun. Chișinău, adică MDL 3,712,877.11. Suma a crescut cu circa 35% față de rezultatele anului 2018.

Contribuabilii din afara Chișinăului au desemnat, după validare, suma de MDL 3,978,789.19, adică aproximativ 52% din suma totală validată în 2019. Suma a crescut cu 38% față de rezultatele anului 2018. Această creștere este mai mare decât cea în cazul contribuabililor din mun. Chișinău (35%).

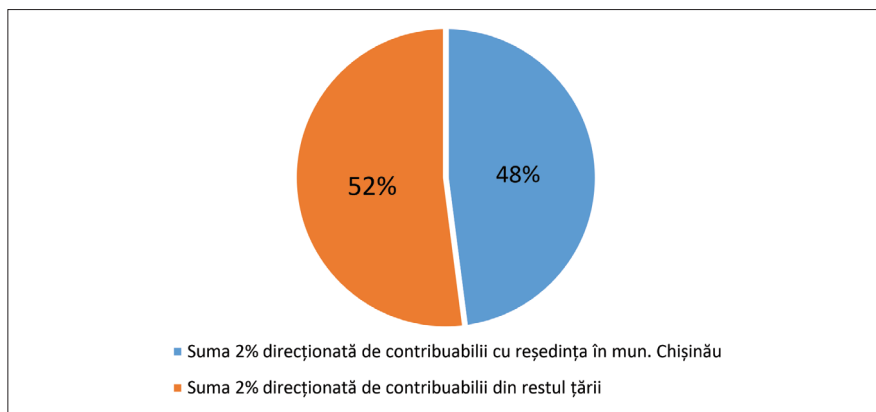
Tabel 16. Sumele 2% validate în perioada 2017-2019 în funcție de reședința contribuabililor

	Suma 2% validată totală (MDL)	Suma 2% direcționată de contribuabilii cu reședința în mun. Chișinău (MDL)	% din suma validată totală	Suma 2% direcționată de contribuabilii din restul țării (MDL)	% din suma validată totală
2017	2,821,243.60	1,278,244.12	45,3%	1,542,999.48	54,7%
2018	5,631,042.36	2,751,008.61	48,9%	2,880,033.75	51,1%
+/- % în comparație cu anul precedent	+99%	+115%	-	+86,7%	-
2019	7,691,666.30	3,712,877.11	48,3%	3,978,789.19	51,7%
+/- % în comparație cu anul precedent	+37%	+35%	-	+38,2%	-
Total 2017-2019	16,143,952.26	7,742,129.84	48%	8,401,822.42	52%

Figură 27. Sumele 2% validate în perioada 2017-2019 în funcție de reședința contribuabililor

În total, timp de trei ani, între 2017-2019, contribuabilii cu reședința în mun. Chișinău au direcționat sume 2% în proporție de 48%, iar cei cu reședința în afara mun. Chișinău – în proporție de 52%.

Figură 28. Raportul între sumele 2% validate în funcție de reședința contribuabililor în perioada 2017-2019

Sumele 2% în funcție de sediul organizațiilor beneficiare

În 2019, ca și în anii precedenți, organizațiile beneficiare din mun. Chișinău au primit cea mai mare parte din sumă – **MDL 6,210,446.56**, adică aproximativ 81% din suma totală validată. Suma a crescut în 2019 cu 33% față de 2018.

Organizațiile din restul țării au primit desemnări procentuale în sumă de **MDL 1,481,219.74**, ceea ce reprezintă circa 19% din suma totală validată. Proporția sumei primită de organizațiile din afara mun. Chișinău a crescut de la 14% din suma totală în 2017, la 17% în 2018 și la 19% în 2019. Respectiv, rata sumei transferate organizațiilor care activează în mun. Chișinău s-a redus cu câte 2-3% pe an. În comparație cu anul 2018, suma care a revenit organizațiilor din afara mun. Chișinău a crescut cu 53% și a înregistrat o creștere mai mare decât cea care a revenit beneficiarilor din mun. Chișinău în 2019 (+33%).

În total, timp de trei ani, între 2017-2019, organizațiile cu sediul în mun. Chișinău au primit sume 2% în proporție de circa 82%, iar cele cu sediul în afara mun. Chișinău – în proporție de 18%.

Tabel 17. Sumele 2% primite de beneficiari în funcție de sediul organizațiilor beneficiare în perioada 2017-2019

	Suma 2% validată totală	Suma 2% primită de organizațiile cu sediul în mun. Chișinău	%	Suma 2% primită de organizațiile cu sediul în restul țării	%
2017	2,821,243.60	2,425,632.65	86%	395,610.95	14%
2018	5,631,042.36	4,660,086.47	83%	970,955.89	17%
+/- % în comparație cu anul precedent	+99%	+92%	-	+145%	-
2019	7,691,666.30	6,210,446.56	81%	1,481,219.74	19%
+/- % în comparație cu anul precedent	+37%	+33%	-	+53%	-
Total 2017-2019	16,143,952.26	13,296,165.68	82,3%	2,847,786.58	17,6%

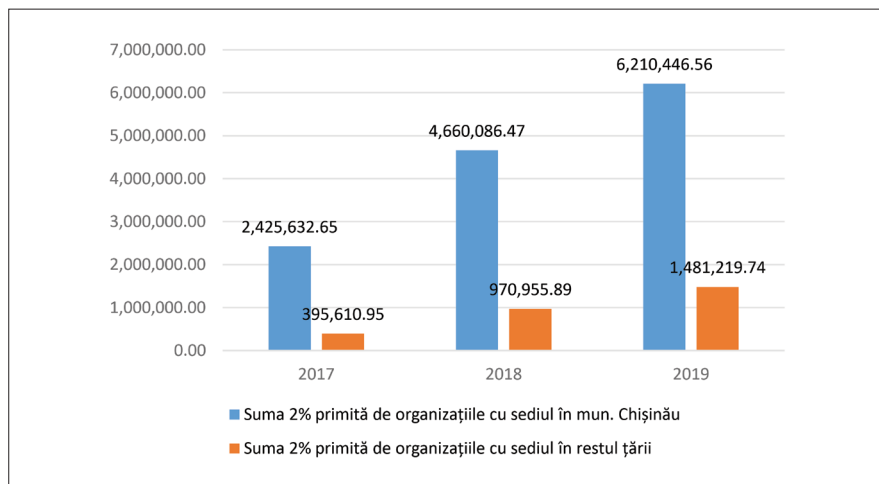
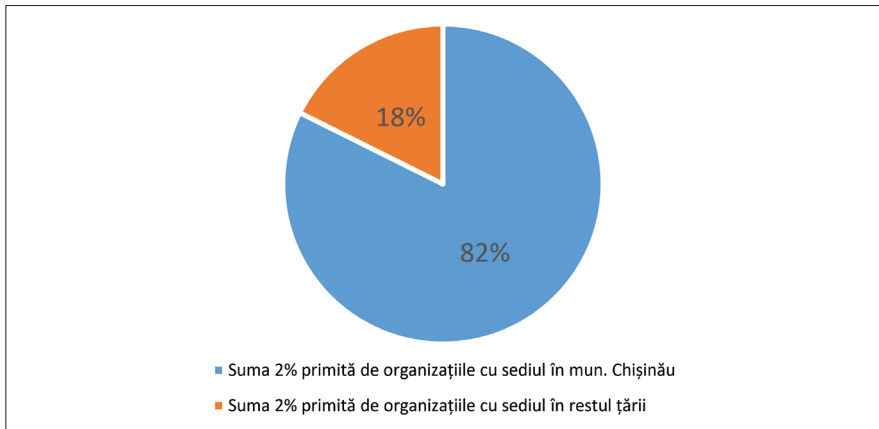

Figura 29. Sumele 2% primite de beneficiari în funcție de sediul organizațiilor beneficiare în perioada 2017-2019

Figură 30. Raportul între sumele 2% primite de beneficiari în funcție de sediul organizațiilor beneficiare în perioada 2017-2019

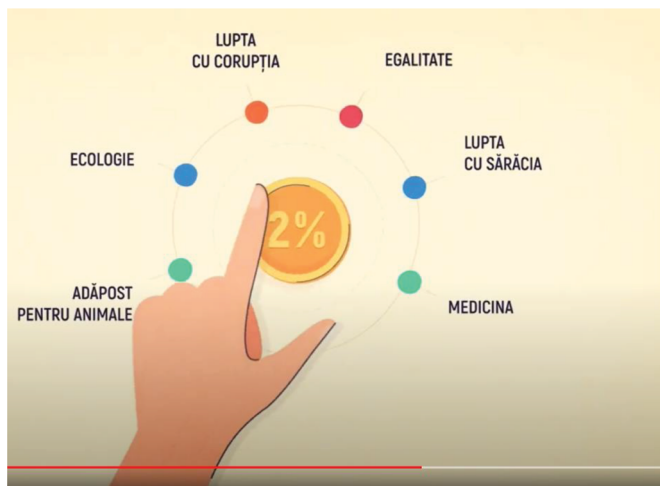
10. Campania de informare 2%

Deși scopul primar al „Legii 2%” este susținerea materială a OSC-urilor, un alt scop a fost inclusiv sporirea vizibilității OSC-urilor. În țările în care acest mecanism există deja, unul din beneficiile acestuia a fost că OSC-urile au început să comunice mai mult cu publicul în privința misiunii și obiectivelor sale. O campanie de informare 2% de succes presupune o comunicare eficientă cu publicul, iar multe OSC-uri au nevoie să învețe cum să comunice despre ceea ce fac.

În aprilie 2019, CRJM a desfășurat o campanie de promovare pentru a încuraja contribuabilii să utilizeze mecanismul de desemnare de 2% atunci când își completează declarația fiscală. În special, membrii echipei CRJM au postat informații actualizate despre mecanism și procedura de desemnare pe pagina web www.2procente.info și pe rețelele de socializare, au participat la emisiuni TV și radio pentru a promova mecanismul de desemnare către diferite audiențe, au plasat un anunț privind mecanismul de 2% pe un portal de știri popular și au distribuit pliante în Parcul Central Chișinău informând locuitorii capitalei cu privire la această oportunitate de a susține dezvoltare comunității. Cu susținerea unui donator extern, la TV a fost plasat un spot video pentru popularizarea mecanismului 2% printre contribuabili.

Echipa CRJM distribuind pliante promoționale în Parcul Central și la Biblioteca Națională cu o săptămână înainte de data limită de depunere a declarațiilor cu privire la impozitul pe venit (23 aprilie 2019)

Spot publicitar „Direcționează 2% și contribuie la ceea ce contează pentru tine!”, disponibil pe pagina de YouTube a CRJM la linkul

https://www.youtube.com/watch?v=PePGcdyk_yM&ab_channel=CentruldeResurseJuridicedi nMoldova%28CRJM%29

Organizațiile beneficiare au organizat, la rândul lor, campanii de promovare 2%. Câteva exemple sunt arătate mai jos.

Campanie de promovare 2% CCF Moldova

<https://ccfmoldova.org/>

Campanie de promovare CNPAC

<https://www.cnpac.md/ro/>

Campanie de promovare Misiunea Socială „Diaconia”

<https://www.diaconia.md/>

Campanie de promovare 2% Asociația Presei Independente (API)

<http://www.api.md/>

Din experiența altor state în care mecanismul 2% este implementat de mai mulți ani, eforturile organizațiilor în primii ani de implementare a mecanismului trebuie focusate cel mai mult pentru promovarea activității organizației printre contribuabili și desfășurarea unei campanii ample de informare cu privire la mecanismul 2%. Deși acest aspect nu este caracteristic pentru cei mai mari beneficiarii ai mecanismului din Republica Moldova (o bună parte din acestea nici nu au pagina web sau cont pe rețele sociale), totuși au fost și organizații necomerciale care au promovat atât mecanismul, cât și propria organizație.

Campania de promovare a mecanismului 2% a fost susținută inclusiv de către SFS, care a plasat pe pagina oficială o serie de materiale informative privind procedura de desemnare²⁴.

11. Potențialul mecanismului 2%

Deși tendințele de desemnare procentuală în Republica Moldova sunt în creștere, totuși mecanismul 2% are spațiu de creștere foarte mare și nu a reușit să atingă încă performanțe de invidiat în Republica Moldova, în comparație cu țările în care se aplică acest mecanism. Numărul de persoane care au dreptul să desemneze procentual este

²⁴ [https://www.sfs.md/Upload/LinkedPDF/2020%2004%2008%20Mecanismul%202%20procente%20explicat%20\(1\)1.pdf](https://www.sfs.md/Upload/LinkedPDF/2020%2004%2008%20Mecanismul%202%20procente%20explicat%20(1)1.pdf).

încă foarte mare în comparație cu cel care a redirecționat 2%.

Astfel, în 2016, 1,219,500 de persoane fizice în Moldova au obținut venituri impozabile și au achitat impozitul pe venit.²⁵ Dintre acestea, în 2017, primul an de direcționare 2%, doar 21,204 au redirecționat 2% din impozitul lor pe venit către o organizație necomercială, ceea ce reprezintă circa **1,7%** din numărul total al persoanelor fizice care au obținut venituri, au achitat impozitul pe venit și au avut dreptul să redirecționeze 2% din impozitul pe venit. Impozitul pe veniturile obținute de persoanele fizice în 2016 reprezintă MDL 3,126,310,000.²⁶ Prin urmare, în 2017, a existat potențialul de a redirecționa 2% din acest impozit pe venit, care ar fi constituit MDL 62,526,200. Suma redirecționată de contribuabili în 2017 a fost de MDL 4,140,868.43, ceea ce reprezintă circa **6,6%** din potențialul de desemnare procentuală.

În 2017, 1,207,500 de persoane fizice în Moldova au obținut venituri impozabile. Dintre acestea, 28,388 au ales să direcționeze 2% în 2018, al doilea an de direcționare 2%, adică circa **2,3%** din numărul total al persoanelor fizice care au achitat impozitul pe venit și au avut dreptul să redirecționeze 2% din acesta. Impozitul pe veniturile obținute în 2017 constituie MDL 4,190,000,000.²⁷ Rezultă că potențialul sumei de desemnare procentuală în 2018 a fost de MDL 83,800,000. Din această sumă, în 2018 a fost redirecționată suma totală de MDL 6,493,612.03, adică circa **7,7%** din potențialul de desemnare procentuală.

În 2018, 1,200,000 de persoane fizice în Moldova au obținut venituri impozabile. Dintre acestea, 34,066 au ales să direcționeze 2% în 2019, al treilea an de direcționare 2%, adică circa **2,8%** din numărul total al persoanelor fizice care au achitat impozitul pe venit și au avut dreptul să redirecționeze 2% din impozitul pe venit. Impozitul pe veniturile obținute în 2018 constituie MDL 4,530,000,000.²⁸ Prin urmare, potențialul sumei de desemnare procentuală în 2019 a fost de MDL 8,210,000. Din această sumă, în 2019 a fost redirecționată suma totală de MDL 8,210,000, adică circa **9%** din potențialul sumei 2%.

²⁵ Biroul Național de Statistică, www.statistica.md.

²⁶ Raport „Impozitul pe venit al persoanelor fizice în anul 2016”, Serviciul Fiscal de Stat, 30 mai 2016, pag. 5, <http://www.fisc.md/Upload/LinkedPDF/impozitul%20pe%20venit%20PF%202016.pdf>.

²⁷ Raport „Impozitul pe venit al persoanelor fizice în anul 2018”, Serviciul Fiscal de Stat, 24 mai 2017, pag. 6, <https://www.sfs.md/Upload/Anexe/Conferin%C8%9Ba%2030.05.2019.pdf>.

²⁸ Idem, pag. 6.

Tabelul 18. Potențialul mecanismului 2% în Republica Moldova

	Potențial de direcționare 2%	Direcționare 2%	%
2017			
Numărul de contribuabili	1,219,500	21,204	1,7%
Suma 2%	MDL 62,526,200	MDL 4,140,868.43	6,6%
2018			
Numărul de contribuabili	1,207,500	28,388	2,3%
Suma 2%	MDL 83,800,000	MDL 6,493,612.03	7,7%
2019			
Numărul de contribuabili	1,200,000	34,066	2,8%
Suma 2%	MDL 90,600,000	MDL 8,210,000	9,06%

Concluzii

- **Mecanismul 2%.** În cel de-al treilea an de implementare a mecanismului 2%, rezultatele indică o tendință de creștere, deși este mai temperată în comparație cu 2018 în ceea ce ține de numărul de organizații înregistrate, numărul de contribuabili care au ales să direcționeze 2%, precum și sumele direcționate și primite de organizațiile beneficiare. De asemenea, numărul de direcționări și suma 2% care nu au fost validate s-au micșorat semnificativ în 2019, ceea ce demonstrează că mai mulți contribuabili respectă condițiile de validare a direcționărilor 2% și sunt mai conștienți despre existența acestora.
- Cu toate că sumele 2% obținute în cel de-al treilea an sunt mai mari ca în anii precedenți, tendința de creștere în 2019 a fost mai redusă decât în 2018. Deși suma 2% primită de organizații este semnificativă, **mecanismul 2% nu este suficient în sine pentru a asigura sustenabilitatea financiară a sectorului non-profit.** Pentru dezvoltarea mecanismului sunt necesare măsuri constante de informare și promovare a mecanismului 2%, atât din partea organizațiilor beneficiare, cât și din partea autorităților.
- **Contribuabili.** În 2019, unele categorii de contribuabili au fost în continuare excluse de la dreptul de a desemna procentual, cum ar fi contribuabilii care practică activități profesionale (avocații, notarii, executorii judecătorești, mediatorii) și activitate de întreprinzător, deși limitările din lege au fost în general excluse. Excluderea de la direcționarea 2% a persoanelor care au dreptul de a o face potrivit legii nu este justificată și influențează negativ capacitatea mecanismului de a constitui o sursă indirectă de finanțare a sectorului necomercial.
- **Direcționări 2%.** La fel ca și în anii precedenți, în 2019, contribuabilii care au direcționat 2% au relatat diverse practici și experiențe atât pozitive, cât și negative. În timp ce unii respondenți au caracterizat mecanismul ca unul simplu, fără dificultăți, alții au semnalat anumite nereguli care merită a fi studiate detaliat. Acestea se referă în special la reticența angajaților Serviciului Fiscal de Stat de a consilia plătoritorii de taxe cu privire la procedura de desemnare sau în general inducerea acestora în eroare cu privire la beneficiarii mecanismului. Sunt necesare asigurări suplimentare că direcționarea 2% în cadrul mai multor categorii de angajați are loc în baza liberului consimțământ și nu este impusă de către angajatorii acestora. În plus, este necesar ca inspectorii fiscali din cadrul Serviciului Fiscal de Stat să fie instruiți și să păstreze imparțialitatea față de acest mecanism, fără a privilegia anumite organizații.

- **Beneficiari.** Analizând rezultatele cumulative pentru primii trei ani de implementare a mecanismului de desemnare procentuală, observăm, în principal, prezența masivă a organizațiilor cu implicare pe domeniul social. În același timp, analizând lista beneficiarilor care au primit cele mai mari sume, putem concluziona că în cazul unor organizații, printre care autorități de stat sau companii comerciale, cu un număr mai mare de angajați, mulți angajați au direcționat sume 2% către ONG-urile afiliate acestora. Astfel, printre cei mai mari beneficiari ai mecanismului continuă să se regăsească organizații care nu sunt foarte vizibile și cunoscute în sectorul asociativ. Acest lucru poate afecta serios sustenabilitatea mecanismului 2%, or prezența masivă în liste a unor organizații afiliate care mai degrabă desfășoară activități în interes corporativ al membrilor, de sindicat sau platformă politică, poate descuraja contribuabilii să susțină activitatea organizațiilor societății civile. În același timp, acest lucru afectează credibilitatea organizațiilor societății civile și a mecanismului 2%.
- O parte considerabilă a sumelor 2% care sunt distribuite organizațiilor beneficiare ajung la organizații care au conexiuni cu instituțiile de stat – sunt create de foști sau actuali angajați ai instituțiilor de stat – și/sau care au conexiuni cu persoane publice. În total, între 2017-2019, cota-parte a sumelor 2% primite de organizațiile care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau persoane publice a fost de 43%. Numărul organizațiilor beneficiare de acest gen crește în fiecare an. Aceste organizații nu au făcut public modul în care au utilizat sumele 2% și rezultatele obținute.
- Sub aspect teritorial, principalul beneficiar al mecanismului 2% este mun. Chișinău. Deși sumele 2% și numărul organizațiilor beneficiare sunt în creștere în 2019 în comparație cu anii precedenți, este nevoie de mai mult efort pentru a populariza mecanismul 2% atât în rândul organizațiilor, cât și a contribuabililor din afara mun. Chișinău.
- Deși **procedura de înregistrare a organizațiilor în Lista beneficiarilor 2%**, în opinia majorității, nu este complicată, pentru unele organizații ar putea fi dificilă și în primii ani este nevoie de o atitudine mai puțin formalistă din partea autorităților. Sunt necesare în continuare măsuri de informare și promovare a mecanismului atât din partea organizațiilor beneficiare, cât și din partea autorităților. Este nevoie să fie publicată mai multă informație accesibilă pe paginile web ale autorităților implicate în implementarea mecanismului 2%, iar inspectorii fiscali să fie instruiți cu privire la mecanismul de desemnare procentuală. În același timp, este necesară sporirea capacităților organizațiilor necomerciale de a desfășura campanii de informare.

Recomandări

- Organizarea campaniilor de informare și promovare a mecanismului 2% atât la nivel național, dar mai ales la nivel local de către **organizațiile beneficiare și de către autorități**;
- Sporirea capacităților organizațiilor necomerciale de a desfășura campanii de informare și promovare a mecanismului 2%, îndeosebi în regiunile din afara mun. Chișinău;
- Fortificarea rolului de informare al autorităților despre posibilitatea de a participa la mecanismul de desemnare procentuală, inclusiv plasarea unei informații mai detaliate despre mecanismul 2% pe pagina web a **Serviciului Fiscal de Stat** și a **Agenției Servicii Publice**;
- **Agenția Servicii Publice** să examineze posibilitatea înregistrării în Lista beneficiarilor 2% în regim online direct pe pagina web a ASP, și să permită depunerea actelor în format electronic în afara programului de muncă al ASP în cadrul termenului limită (30 septembrie, ora 23:59);
- **Agenția Servicii Publice** să examineze posibilitatea perfectării Listei beneficiarilor 2% într-un format mai accesibil, adaptat inclusiv pentru utilizatorii mobili (care accesează Lista de pe telefonul mobil) care să includă opțiunea unui câmp de căutare a organizațiilor beneficiare din listă după nume, având în vedere numărul tot mai mare de organizații eligibile;
- **Serviciul Fiscal de Stat** să instruiască angajații pentru a comunica persoanelor fizice contribuabili despre posibilitatea de a direcționa 2% unei organizații din Lista beneficiarilor 2% precum și asigurarea liberului consimțământ al contribuabilului, dar și a confidențialității direcționării 2%;
- Organizațiile beneficiare care au conexiuni cu instituțiile de stat și/sau cu persoane publice să fie supuse unui control riguros în privința eligibilității de a beneficia de mecanismul 2%, cât și prin prisma corectitudinii utilizării sumelor 2% atât la etapa înregistrării în Lista beneficiarilor 2% - de către **Agenția Servicii Publice**, cât și după înregistrare - de către **Agenția Servicii Publice și Inspekția Financiară**. Aceste organizații ar trebui să manifeste o responsabilitate și transparență mai mare și să facă publice rezultatele obținute în urma acumulării sumelor 2%. Este important ca efortul autorităților să fie direcționat spre promovarea mecanismului 2% mai degrabă decât pe promovarea unor organizații cu care au conexiuni.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Realizăm activități de cercetare și de advocacy. Suntem independenți și neafiliați politic.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

 Str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău,
Republica Moldova

 +373 22 843601

 +373 22 843602

 contact@crjm.org

 www.crjm.org

 [CRJM.org](https://www.facebook.com/CRJM.org)

 [CRJMoldova](https://twitter.com/CRJMoldova)

 [CRJM](https://www.instagram.com/CRJM)

